

LA/Rolf Storsjö

14.2.1991

Till arbetspensionsanstalterna

PENSIONSSKYDDET FÖR PERSONALEN VID PRIVATA YRKESLÄROANSTALTER

I cirkulär A 2/90 har bestämmandet av pensionsskyddet för personalen vid privata yrkesläroanstalter från och med 1.1.1990 behandlats. Då trädde lagen om ändring av 29 § lagen om yrkesläroanstalter i kraft (1374/89). Enligt den bestäms pensionsskyddet för personalen vid privat läroanstalt som ordnar grundläggande utbildning enligt samma stadganden som gäller för statsanställda. Pensionsskyddet för personalen vid specialyrkesläroanstalter stadgades i sin helhet att anordnas med APL-försäkring.

1 § lagen om yrkesläroanstalter ändrades från och med 1.1.1991 (764/90). Enligt den har om yrkesutbildningscentrerna för vuxna stadgats särskilt.

Lagen om yrkesutbildningscentrer för vuxna (760/90) trädde i kraft 1.1.1991. Enligt den är yrkesutbildningscentrerna för vuxna yrkesläroanstalter. I 20 § i denna lag stadgas att rätten till pension för den som är anställd vid privat vuxenutbildningscenter regleras enligt APL.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivisto

BILAGOR

Lag om ändring av 1 § lagen om yrkesläroanstalter (764/90)
Lag om yrkesutbildningscentrer för vuxna (760/90)
RP 12/90

Nr 764

Lag
om ändring av 1 § lagen om yrkesläroanstalter

Given i Helsingfors den 31 augusti 1990

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 1 § lagen den 10 april 1987 om yrkesläroanstalter (487/87), sådant detta lagrum lyder delvis ändrat genom lag av den 14 juli 1989 (673/89), ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

Om yrkesutbildningscentrerna för vuxna
stadgas särskilt.

Helsingfors den 31 augusti 1990

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Minister Anna-Liisa Kasurinen

Nr 760

Lag

om yrkesutbildningscentrer för vuxna

Given i Helsingfors den 31 augusti 1990

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Yrkesutbildningscentrer för vuxna

Ett yrkesutbildningscenter för vuxna, nedan vuxenutbildningscenter, är en yrkesläroanstalt som är underställd yrkesutbildningsstyrelsen.

Vuxenutbildningscentrerna har till uppgift att bjuda ut och ordna yrkesinriktad vuxenutbildning och annan utbildning som stöder denna. Vid ett vuxenutbildningscenter kan också ordnas service, forskning och arbetsverksamhet som stöder den yrkesinriktade vuxenutbildningen eller har nära anknytning till den.

2 §

Yrkesinriktad vuxenutbildning

Med yrkesinriktad vuxenutbildning avses i denna lag grundläggande yrkesutbildning samt

yrkesinriktad vidareutbildning och fortbildning som ges i form av vuxenutbildning.

Den grundläggande yrkesutbildningen i form av vuxenutbildning utgörs av grundläggande yrkesutbildning enligt lagen om yrkesläroanstalter (487/87) eller annan grundläggande yrkesutbildning som kan jämföras med denna.

Vidareutbildningen och fortbildningen bygger på den grundläggande yrkesutbildningen eller på yrkesskicklighet som har förvärvats genom arbete. Till vidareutbildningen hör också den utbildning i form av påbyggnadslinjer som avses i 18 § lagen om yrkesläroanstalter samt till fortbildningen också den utbildning i kursform som avses i samma paragraf.

3 §

Grunderna för ett vuxenutbildningscenters ekonomi

Ett vuxenutbildningscenter finansieras huvudsakligen med de utbildningsinkomster med

Regeringens proposition 12/90
Kulturutsk. bet. 4/90
Stora utsk. bet. 73/90

inkomster från myndigheter, företag och samfund samt med inkomster av annan verksamhet. Centret beslutar själv hur verksamheten skall prissättas. Angående statsunderstöd, specialunderstöd och verksamhetsunderstöd som beviljas vuxenutbildningscentrerna stadgas nedan.

Ett vuxenutbildningscenter får inte hållas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

4 §

Tillstånd

Med statsrådets tillstånd kan kommuner eller kommunalförbund eller registrerade finska samfund eller stiftelser hålla ett vuxenutbildningscenter. Tillståndet förutsätter att läroanstalten fyller ett utbildningsbehov. Statsrådet kan efter att ha hört huvudmannen vid behov ålägga denne utbildningsskyldigheter. Statsrådet kan sedan huvudmannen hörts återkalla tillståndet eller ändra det, om förändringar i utbildningsbehovet förutsätter detta eller om centret inte fullgör de skyldigheter som har ålagts det.

Med statsrådets tillstånd får rätten att hålla ett vuxenutbildningscenter överlåtas på någon annan.

2 kap.

Förvaltning, personal och studerande

5 §

Instruktion

Ett vuxenutbildningscenter skall ha en instruktion. I instruktionen bestäms om de allmänna grunderna för verksamheten, om förvaltningen och om övriga frågor så som stadgas genom förordning. Instruktionen godkänns av direktionen. Instruktionen för ett privat vuxenutbildningscenter fastställs av länsstyrelsen och instruktionen för ett kommunalt vuxenutbildningscenter av kommun- eller förbundsfullmäktige.

6 §

Förvaltningsorgan

Ett vuxenutbildningscenter skall ha en av huvudmannen tillsatt direktion som leder och

övervakar läroanstaltens verksamhet. Om direktionens sammansättning stadgas vid behov genom förordning. Om rätten att vara närvarande vid direktionens möten stadgas genom förordning och bestäms i instruktionen.

Ett vuxenutbildningscenter skall ha en rektor som lyder under direktionen och som skall leda centrets verksamhet.

Rektorn och medlemmarna av direktionen handlar i sitt uppdrag under tjänsteansvar.

Vid ett vuxenutbildningscenter skall för samarbetet mellan lärarna, den övriga personalen och studerandena finnas en läroanstaltskommission, om vilken bestäms närmare i instruktionen.

7 §

Personal

Ett vuxenutbildningscenter skall förutom rektor ha lärare i arbetsavtalsförhållande och annan personal.

Om rektorns och, vid behov, lärarnas behörighet stadgas genom förordning.

8 §

Antagning av studerande

Om antagning av studerande stadgas och bestäms särskilt.

9 §

Utfärdande av betyg

Yrkesutbildningsstyrelsen beviljar på ansökan vuxenutbildningscentren tillstånd för viss tid eller tills vidare att utfärda betyg över slutförd grundutbildning enligt 2 § på det utbildningsområde som nämns i tillståndet.

Om utfärdande av betyg stadgas närmare genom förordning.

3 kap.

Statsfinansiering

10 §

Statsunderstöd för anläggningskostnader

Ett vuxenutbildningscenter kan med ett anslag i statsbudgeten beviljas statsunderstöd för anskaffning, renovering eller omdisponering av

lokaler. Understöd kan beviljas till högst 33 procent av de kalkylerade kostnaderna för det projekt som har godkänts för understöd.

Om de utredningar som behövs för erhållande av statsunderstöd stadgas genom förordning.

På statsunderstöd som har beviljats för ett vuxenutbildningscenters anläggningskostnader tillämpas 23—25 §§ lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund, nedan statsandelslagen.

11 §

Specialunderstöd

Ett vuxenutbildningscenter kan enligt ett anslag i statsbudgeten beviljas specialunderstöd för nödvändiga anskaffningar eller projekt för centret, om detta behövs på grund av att anskaffningarna eller projekten är speciellt dyra.

12 §

Verksamhetsunderstöd

Ett vuxenutbildningscenter beviljas verksamhetsunderstöd vars grunder statsrådet fastställer på basis av de faktiska driftskostnaderna. Till driftskostnaderna hänförs inte kostnader som föranleds av hyror för lokaler, av ränteutgifter för lån för anskaffning, renovering, omdisponering eller underhåll av lokaler, av elevernas studiesociala förmåner eller av hotell- eller restaurangrörelse eller byggnadsverksamhet eller av verksamhet som till sin natur är affärsverksamhet och som kan jämföras med dessa.

Om de utredningar som behövs för erhållande av verksamhetsunderstöd stadgas genom förordning.

Följer vuxenutbildningscentralen i sin verksamhet inte gällande stadganden och bestämmelser och har denna försummelse inte avhjälpts inom en utsatt tid, kan utbetalningen av understödet avbrytas.

13 §

Myndigheter som beslutar om statsfinansiering

Undervisningsministeriet beslutar om beviljande av statsunderstöd för anläggningskostnader.

Yrkesutbildningsstyrelsen beslutar om beviljande av special- och verksamhetsunderstöd samt om avbrytande av utbetalningen av verksamhetsunderstöd.

14 §

Förhållande till statsandelslagen

På statsfinansiering enligt denna lag tillämpas inte statsandelslagen, utom i de fall som nämns i 10 § 3 mom.

4 kap.

Särskilda stadganden

15 §

Elevernas studiesociala förmåner

Till den som deltar i sådan grundläggande yrkesutbildning eller utbildning i form av påbyggnadslinjer, som undervisningsmyndigheterna köper, ger läroanstalten samma studiesociala förmåner som de studerande som deltar i motsvarande vuxenutbildning får enligt lagen om studiesociala förmåner för yrkesläroanstaltens elever (498/83). Kostnaderna för förmånerna betalas till läroanstalten av anslag som har reserverats under undervisningsministeriets huvudtitel i statsbudgeten.

16 §

Ersättning som skall betalas av en studerandes hemkommun

Om en studerande deltar i sådan grundläggande yrkesutbildning eller utbildning i form av påbyggnadslinjer som ordnas vid ett vuxenutbildningscenter och som undervisningsmyndigheterna köper, är hans hemkommun skyldig att betala ersättning till staten. Angående ersättningen gäller 17 § lagen om finansiering av yrkesläroanstalter.

Med en elevs hemkommun avses den kommun där studeranden vid ingången av kalenderåret i fråga har sin hemort enligt lagen om befolkningsböcker (141/69).

17 §

Tillämpningen av lagen om yrkesläroanstalter

På vuxenutbildningscentren tillämpas följande stadganden i lagen om yrkesläroanstalter:

1) 19 § i fråga om längden av den grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av vuxenutbildning,

2) 20 § i fråga om läroplanerna,

3) 23 § i fråga om studerandenas skyldigheter, dock så att en studerande vid ett vuxenutbildningscenter kan avstängas antingen för högst två månader eller permanent, samt

4) 39 § i fråga om tystnadsplikt och rätt att erhålla uppgifter.

Angående rätten att söka ändring i ett beslut som har fattats enligt denna lag eller en förordning som har utfärdats med stöd av den gäller i tillämpliga delar 40 § lagen om yrkesläroanstalter.

18 §

Försöksverksamhet

I försöksverksamheten vid ett vuxenutbildningscenter kan beträffande undervisningsarrangemangen avvikelser göras från denna lag enligt vad som stadgas genom förordning och vad som undervisningsministeriet med stöd av den vid behov bestämmer.

19 §

Användning av namn

Benämningen yrkesutbildningscenter för vuxna får användas endast om läroanstalter som avses i denna lag.

Helsingfors den 31 augusti 1990

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

20 §

Pensionsskydd

Om rätten till pension för den som är anställd vid ett kommunalt vuxenutbildningscenter och om familjepension efter honom stadgas särskilt.

Om rätten till pension för den som är anställd vid ett privat vuxenutbildningscenter och om familjepension efter honom gäller lagen om pension för arbetstagare (395/61).

21 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

5 kap.

Ikraftträdelsestadganden

22 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Angående ombildningen av yrkeskurscentralerna till vuxenutbildningscenter stadgas särskilt.

Minister *Anna-Liisa Kasurinen*

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om yrkesutbildningscenter för vuxna

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en lag om yrkesutbildningscenter för vuxna skall stiftas. Vuxenutbildningscentren ersätter de yrkeskurscentraler som nämns i lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning och som närmast ger sysselsättningsfrämjande utbildning. En separat lag skall stiftas om ombildande av yrkeskurscentralerna till yrkesutbildningscenter för vuxna. Ett förslag om detta ingår också i denna proposition. Samtidigt föreslås ändringar i lagen om yrkesläroanstalter, lagen om finansiering av yrkesläroanstalter samt lagen om yrkesutbildningsstyrelsen och distriktsförvaltningen under den. Lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning föreslås bli upphävd.

Yrkesutbildningscentren för vuxna är yrkesläroanstalter som lyder under yrkesutbildningsstyrelsen. Deras centrala uppgift är enligt propositionen att utbjuda och ordna yrkesinriktad vuxenutbildning och annan utbildning som stöder denna.

Ett vuxenutbildningscenter kan, med tillstånd av statsrådet, upprätthållas av kommuner eller kommunalförbund eller av registrerade finska samfund eller stiftelser. Tillstånd till upprätthållande av ett vuxenutbildningscenter kan beviljas endast om utbildningsbehovet kräver det.

Ett vuxenutbildningscenter finansierar sin verksamhet huvudsakligen med intäkterna av den utbildning som centret ordnar och med intäkterna av dess övriga verksamhet. Centret säljer utbildning till myndigheterna, i synnerhet till Arbetskraftsförvaltningen och undervisningsförvaltningen, samt till arbetsgivare, företag och samfund. Vuxenutbildningscentren har en mycket stor handlingsfrihet i ärenden som gäller deras ekonomi. De beslutar själva om

prissättningen av utbildningen och den övriga verksamheten.

Till upprätthållaren kan beviljas statsunderstöd för vuxenutbildningscentrets anläggningskostnader. För driftskostnaderna beviljas årligen ett verksamhetsunderstöd, vars grunder fastställs av statsrådet. Dessutom kan specialunderstöd för särskilt dyra anskaffningar beviljas inom ramen för ett anslag som finns upptaget i statsbudgeten.

I den lag som gäller ombildande av yrkeskurscentralerna till vuxenutbildningscenter stadgas bl.a. om läroanstalternas förvaltning under övergångsskedet, om slutförande av utbildning som inletts före den nya lagstiftningen har trätt i kraft samt om personalens ställning. Fram till år 1995 och i vissa fall också senare betalas till upprätthållaren av ett vuxenutbildningscenter statsunderstöd för kostnaderna för hyrning av lokaler. Genom att bevilja understöd för anskaffning av nya lokaler försöker man uppmuntra centren att göra sig av med oekonomiska hyreslokaler. Sådana statsägda fastigheter som behövs för utbildningen och som då den nya lagstiftningen träder i kraft varaktigt används av yrkesutbildningscenter för vuxna överläts utan ersättning till upprätthållarna.

Statens årliga utgifter ökar inte nämnvärt på grund av reformen. Överlåtelsen av statens fastigheter och inventarier till upprätthållare av vuxenutbildningscenter minskar statens tillgångar med ca 650 mil. mk.

Till denna proposition hänför sig en proposition med förslag till lag om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, som avläts samtidigt till riksdagen.

De författningar som föreslås i propositionen avses träda i kraft den 1 januari 1991.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	1.2. Lagen om ombildning av yrkeskurscentralerna till yrkesutbildningscenter för vuxna	20
ALLMÄN MOTIVERING	3	1.3. Lag om yrkesläroanstalter	24
1. Propositionens samhälleliga betydelse	3	1.4. Lag om yrkesutbildningsstyrelsen och distriktsförvaltningen under den	24
1.1. Bakgrund	3	1.5. Lag om finansiering av yrkesläroanstalter	24
1.2. Mål och medel	3	2. Närmare stadganden och bestämmelser	24
2. Förslag	4	3. Ikraftträdande	24
2.1. Finansieringsansvaret	4	LAGTEXTER	25
2.2. Bildande av yrkesutbildningscenter för vuxna	5	1. Lag om yrkesutbildningscenter för vuxna	25
2.3. Grunderna för ekonomin vid yrkesutbildningscentren för vuxna	5	2. Lag om ombildning av yrkeskurscentralerna till yrkesutbildningscenter för vuxna	28
2.4. Utvecklandet av examenssystemet	6	3. Lag om ändring av 1 § lagen om yrkesläroanstalter	31
3. Nuläget	6	4. Lag om ändring av 2 och 3 §§ lagen om yrkesutbildningsstyrelsen och distriktsförvaltningen under den	31
3.1. Lagstiftning	6	5. Lag om ändring av lagen om finansiering av yrkesläroanstalter	32
3.2. Praxis	6	BILAGA	33
4. Ärendets beredning	8	Parallelltexter	33
4.1. Beredningsorgan	8	4. Lag om ändring av 2 och 3 §§ lagen om yrkesutbildningsstyrelsen och distriktsförvaltningen under den	33
4.2. Utlåtanden	8	5. Lag om ändring av lagen om finansiering av yrkesläroanstalter	34
5. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal	9		
6. Propositionens ekonomiska verkningar	9		
7. Andra omständigheter som inverkat på propositionen	11		
DETALJMOTIVERING	11		
1. Motivering till lagförslagen	11		
1.1. Lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna	11		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens samhälleliga betydelse

1.1. Bakgrund

Propositionen utgör tillsammans med regeringens proposition med förslag till lag om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning en del av en mera omfattande plan för utvecklande av den yrkesinriktade vuxenutbildningen. Statsrådet har fastställt målen för denna genom ett principbeslut av den 5 mars 1987 om principerna för planeringen av finansieringen av den yrkesinriktade vuxenutbildningen samt genom ett principbeslut av den 24 mars 1988 om utvecklandet av den yrkesinriktade vuxenutbildningen.

Som en följd av förändringarna i närings- och yrkesstrukturen pågår en kontinuerlig förändring i arbetskraftens kvantitativa relationer mellan olika branscher. Under de senaste åren har i synnerhet variationerna inom de olika branscherna ökat.

Dessa strukturförändringar tar sig uttryck i ändrade krav på yrkeskunskap. Förändringarna drabbar i allt högre grad också tjänstemän och t.o.m. ledningen. Personer med också en god grundläggande yrkesutbildning tvingas byta yrke och skaffa sig tilläggsutbildning.

Arbetskraftens volym i vårt land är ca 2,5 milj. människor. Mellan år 1970 och år 1985 ökade befolkningen i arbetsför ålder med ca 300 000 personer. Utbudet av arbetskraft ökade ännu mera, närmast på grund av att kvinnorna i allt högre grad övergick från hushållen till arbetskraften. Under den kommande 15-årsperioden kommer befolkningen i arbetsför ålder att öka med endast ca 80 000 personer. Det är sannolikt att arbetskraften ökar t.o.m. ännu mindre, bl.a. på grund av olika pensionsarrangemang.

Efter år 2000 kommer såväl befolkningen i arbetsför ålder som utbudet av arbetskraft att minska. Ny yrkeskunskap kan inte längre fås enbart ur de unga åldersklasserna, utan sådan måste i allt större utsträckning skaffas genom

utbildning av dem som redan verkar i arbetslivet.

Då arbetskraftens genomsnittliga ålder stiger minskar troligen dess regionala rörlighet. Äldre arbetstagare flyttar inte lika gärna som yngre till en annan ort för att få arbete, eftersom de ekonomiskt och socialt är mera bundna till sin boendemiljö än de unga.

Uppenbarligen är också benägenheten till yrkesmässig rörlighet och till den utbildning som detta förutsätter mindre hos äldre arbetstagare än hos yngre. Motivationen att lära sig ett nytt yrke minskar i den takt pensionsåldern närmar sig. För att vuxenstuderandenas motivation att studera skall öka måste det satsas mera på ordnad utkomst under studietiden än hittills samt på smidiga studiearrangemang som lämpar sig för vuxna.

1.2. Mål och medel

På grund av strukturförändringen och den övriga utvecklingen inom arbetslivet är allt flera vuxna i behov av yrkesutbildning. Utbildningsbehovet varierar från kurser på några dagar till utbildning som tar flera år i anspråk. På grund av den snabba utvecklingen inom arbetslivet och i det övriga samhället borde vuxenutbildningen ständigt omformas.

Den mest omfattande formen av yrkesinriktad vuxenutbildning är den personalutbildning som bekostas av privata och offentliga arbetsgivare. Arbetstagarnas möjligheter att få personalutbildning som är nödvändig för bibehållande av yrkesskickligheten varierar dock på olika arbetsplatser och för olika grupper av arbetstagare.

Frivillig utbildning erbjuds dem som genom personalutbildningen inte får den utbildning som de anser nödvändig eller som själva vill förbereda sig för de förändringar som den snabba utvecklingen inom arbetslivet för med sig. Dessutom behöver arbetstagare som av personliga skäl vill byta bransch eller som vill göra karriär denna utbildning.

Personalutbildningen och den frivilliga utbildningen tillfredsställer dock inte alla behov inom vuxenutbildningen. Det behövs också arbetskraftspolitiska åtgärder, som tillsammans med vuxenutbildningen främjar ett permanent sysselsättande av de arbetslösa eller minskar risken för arbetslöshet. Arbetskraftspolitiskt sett är det i en del fall också motiverat att stöda personalutbildningen i företagen i en sådan situation då arbetsgivarens möjligheter att erbjuda arbete eller att få yrkeskunlig arbetskraft är hotade. Denna uppgift för den yrkesinriktade vuxenutbildningen har genomförts i form av sysselsättningsfrämjande utbildning.

Genom de ovan nämnda principbesluten har statsrådet tagit ställning till utvecklandet av de ovan nämnda utbildningsformerna. Genom besluten försöker man precisera finansieringsansvaret för de nämnda formerna av yrkesinriktad vuxenutbildning samt öka smidigheten i utbudet av utbildning genom att skilja ansvaret för ordnandet av utbildning från ansvaret för finansieringen och genom att i huvudsak styra finansieringen till de läroanstalter som erbjuder utbildning på basis av efterfrågan.

Enligt statsrådets principbeslut svarar arbetsgivaren för de kostnader som personalutbildningen medför. Staten stöder dock personalutbildningen i småföretagen genom ett anslag som anvisas under respektive ministeriums huvudtitel. Staten deltar också i kostnaderna för de särskilda yrkesläroanstalter som ägs av företag.

I kostnaderna för den frivilliga yrkesinriktade vuxenutbildningen deltar staten och, med en skälig andel, den studerande själv samt i utbildning som tar lång tid i anspråk också den studerandes hemkommun. Den sysselsättningsfrämjande utbildningen bekostas fortfarande med statliga medel som anvisas under arbetsministeriets huvudtitel.

Undervisningsförvaltningens huvuduppgift blir att trygga tillgången på den ovan nämnda utbildningsservicen och att garantera utbildningens nivå.

Många fördelar uppnås genom den föreslagna avgiftsbelagda verksamheten. För det första blir behoven hos de arbetsgivare och myndigheter som köper utbildning bättre tillgodosedda i utbudet av utbildning, eftersom utbudet snabbt och effektivt måste anpassa sig till efterfrågan på utbildning och förändringar i denna. För det andra kan beslut om att inleda,

utvidga, minska och upphöra med utbildning snabbt fattas på lokal nivå. För det tredje förbättras möjligheterna för de läroanstalter som ger utbildning att utveckla sin egen verksamhet, eftersom kostnaderna för den kan inkluderas i utbildningens pris. För det fjärde förfogar köparen över ett bredare och mångsidigare utbud. För det femte kan tack vare den konkurrenssituation som uppstår mellan de läroanstalter som erbjuder utbildning en skälig lönsamhet och nivå på undervisningen upprätthållas, utan att dyr och ingående övervakning behövs. För det sjätte blir den yrkesinriktade vuxenutbildningen en separat administrativ helhet, på vilken sådana undervisningsmetoder och -arrangemang som är anpassade till vuxenutbildning kan tillämpas.

På basis av statsrådets principbeslut kan målen för utvecklande av den yrkesinriktade vuxenutbildningen sammanfattas i tre huvudsakliga mål: för det första behövs det mera och mångsidigare yrkesinriktad vuxenutbildning, för det andra måste de läroanstalter som erbjuder sådan utbildning förmås att reagera mera känsligt och omsorgsfullare på utbildningsbehovet och dess växlingar och för det tredje behövs ett heltäckande och bättre utkomstskydd för vuxenstudierande.

Om de ovan nämnda målen godtas kommer vuxenutbildningen på allt sätt att bli smidigare. Förändringarna syftar särskilt till att eliminera alla anknytningar som gör det nuvarande systemet stelt. Sådana är bl.a. det faktum att såväl utbildnings- som finansieringsansvaret inom den sysselsättningsfrämjande utbildningen vilar på samma myndighet samt att de betyg som ges efter avslutad utbildning är strikt bundna till läroanstaltsformen.

2. Förslag

2.1. Finansieringsansvaret

I dag betalas till upprätthållaren av en yrkeskurscentral av statliga medel ersättning för kostnaderna för den sysselsättningsfrämjande utbildningen. Verksamheten finansieras under huvudtiteln för undervisningsministeriets förvaltningsområde, med undantag av utbildnings- och specialstödet för den sysselsättningsfrämjande utbildningen, som betalas under arbetsministeriets huvudtitel. Den sysselsättningsfrämjande utbildningen planeras av både

arbetskraftsmyndigheterna och yrkesutbildningsstyrelsen. Arbetskraftsförvaltningen fastställer utbildningsbehovet och anvisar studerande. Yrkesutbildningsstyrelsen beslutar om de anslag som skall användas för utbildningen och om genomförandet av den.

Den ovan beskrivna ansvarsfördelningen har i praktiken visat sig vara problematisk. I synnerhet arbetskraftsförvaltningen har i olika sammanhang påpekat att yrkeskurscentralerna inte tillräckligt snabbt reagerar på förändringar i sysselsättningsituationen.

Som en följd av propositionen överförs huvudparten av det anslag som i statsbudgeten reserverats för sysselsättningsfrämjande utbildning från undervisningsministeriets till arbetsministeriets huvudtitel. Arbetskraftsmyndigheterna kan förutom hos yrkesutbildningscentren för vuxna anskaffa utbildning också hos andra yrkesläroanstalter och hos högskolor. Eftersom det är sannolikt att yrkeskurscentralerna även i fortsättningen kommer att få sina huvudsakliga inkomster från den sysselsättningsfrämjande utbildningen, måste de bli mottagligare för arbetsförvaltningens behov. Dessutom kan arbetskraftsmyndigheterna köpa denna service i större eller mindre skala, vilket för sin del ökar flexibiliteten hos den sysselsättningsfrämjande utbildningen och förbättrar valmöjligheterna för dem som söker sig till denna utbildning.

Då finansieringsansvaret överförs på arbetsministeriet blir också betoningen av de arbetskraftspolitiska medlen klarare. Härigenom måste ministeriet mera ingående än tidigare jämföra effektiviteten mellan denna utbildning och andra medel som står till buds.

2.2. Bildande av yrkesutbildningscenter för vuxna

Yrkeskurscentralerna grundades under den förra hälften av 1970-talet för utbildning av arbetslösa eller personer som hotades av arbetslöshet. Därefter har deras uppgifter utökats med service, forskning och arbetsverksamhet. Den sysselsättningsfrämjande utbildningen utgör dock ca 90 % av deras verksamhet.

Också den frivilliga vuxenutbildningen vid yrkesläroanstalterna har ökat kraftigt under 1980-talet. I dag är denna utbildning, mätt i antalet utbildningsdagar, lika omfattande som

den sysselsättningsfrämjande utbildningen, och den frivilliga utbildningen fortsätter att öka kraftigt under de närmaste åren. De krav som arbetslivet ställer på utbildningen är desamma oberoende av om de som utbildas är arbetslösa eller sådana som frivilligt söker sig till utbildningen. Det är således inte motiverat att två utbildningsformer som i princip har samma målsättning skall erbjuda utbildning av olika kvalitet.

Yrkeskurscentralerna ombildas till yrkesutbildningscenter för vuxna, som framöver förutom den nuvarande sysselsättningsfrämjande utbildningen skall ge också personalutbildning och frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning. Genom att ändra benämningen försöker man också ändra på bilden av yrkeskurscentralerna, dvs. att de enbart ger sysselsättningsfrämjande utbildning. Av samma orsak ersätts den nuvarande termen sysselsättningsfrämjande utbildning med termen arbetskraftspolitisk vuxenutbildning i den tidigare nämnda regeringspropositionen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

2.3. Grunderna för ekonomin vid yrkesutbildningscentren för vuxna

Yrkeskurscentralernas verksamhet finansieras med statsmedel. Verksamhetens resultat kan påverkas genom reglering av det anslag som beviljas och övervakning av hur det används. Ansvar för verksamhetens lönsamhet och resultat vilar i högre grad på centralförvaltningen än på kurscentralerna själva.

Yrkeskurscentralerna ombildas till relativt självständiga yrkesutbildningscenter för vuxna. För dem är det viktigt att verksamheten är ekonomisk och ger resultat. Därför blir de tvungna att efter ett visst övergångsskede svara för kostnaderna för sina lokaler samt omedelbart för komplettering och nyanskaffningar i fråga om de inventarier som staten har donerat till dem och dessutom för lärarnas och den övriga personalens avlöningskostnader. De skall huvudsakligen kunna finansiera sin verksamhet och utvecklandet av den med inkomsterna av den service de säljer.

Det ekonomiska ansvaret hänförs sig också till kvaliteten på den service som erbjuds. Om den inte motsvarar köparens förväntningar minskar givetvis efterfrågan på service. Denna ändring ger också yrkesutbildningscentren för

vuxna en betydligt större handlingsfrihet, eftersom ingen ingående övervakning behövs.

2.4. Utvecklandet av examenssystemet

För närvarande bestäms utbildningsområdena och rätten att utfärda betyg enligt läroanstaltstyp också inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen. Endast de läroanstalter som nämns i lagen om yrkesläroanstalter (487/87) får utfärda betyg över examina som avlagts vid yrkesläroanstalter.

Yrkeskurscentralerna har inte ovan nämnda rätt att utfärda betyg. Den sysselsättningsfrämjande utbildningen har huvudsakligen getts vid kurscentraler, och utbildningen har planerats skilt från den övriga yrkesinriktade vuxenutbildningen. Inom den yrkesinriktade utbildningen har på detta sätt uppkommit två parallella utbildningssystem.

Yrkesutbildningscentren för vuxna skall under vissa förutsättningar ha rätt att utfärda betyg över avlagda examina. Samtidigt är avsikten att utveckla examenssystemet inom den grundläggande yrkesutbildningen så, att examina tydligare än förut indelas i en del som består av yrkesstudier och en del som består av allmänna studier.

3. Nuläget

3.1. Lagstiftning

Stadgandena om sysselsättningsfrämjande utbildning och yrkeskurscentraler finns i lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning (31/76).

Enligt nämnda lags 1 § avses med sysselsättningsfrämjande utbildning för främjande av sysselsättningen ordnade yrkesinriktade omskolnings-, fortbildnings- och vidareutbildningskurser som huvudsakligen är avsedda för vuxna samt understödda studier vid läroanstalter som står under offentlig kontroll. Utbildning kan även som grundutbildning ges dem som saknar yrke eller som inte har fått grundläggande yrkesutbildning.

Enligt lagens 12 § kan arbetskraftsmyndigheterna såsom elever till yrkeskurserna anvisa sådana personer som är villiga och lämpliga till utbildning och till ifrågavarande yrke och

1) som är arbetslösa eller hotas av arbetslöshet,

2) för vilka fortbildning eller vidareutbildning är nödvändig för upprätthållande eller ökande av yrkesskickligheten, eller

3) som är i behov av utbildning för att övergå till yrken, där det råder betydande brist på yrkeskunnig arbetskraft.

Med yrkeskurscentral avses enligt lagens 2 § 2 mom. ett sådant utbildningsställe, som inom ramen för ett av yrkesutbildningsstyrelsen fastställt reglemente ordnar sådan från år till år fortgående utbildning som nämns i nämnda lag och i förordning. Vid en kurscentral kan också ordnas annan utbildningsverksamhet som godkänns av yrkesutbildningsstyrelsen samt service och arbetsverksamhet som stöder utbildningen eller som har anknytning till den.

Vid kurscentralerna har också ordnats sådan teoretisk undervisning som nämns i läroavtalslagen (422/67) och möjlighet att avlägga sådana examina som nämns i lagen om fackliga kompetensexamina (32/72).

De kostnader som yrkeskurscentralerna åsamkas av den sysselsättningsfrämjande utbildningen, läroavtalskurserna och de fackliga kompetensexamina ersätts i sin helhet med statliga medel.

De centrala stadganden som hänför sig till den yrkesinriktade vuxenutbildningen, med undantag av stadgandena om sysselsättningsfrämjande utbildning och yrkeskurscentraler, finns i lagen om yrkesläroanstalter och i lagen om finansiering av yrkesläroanstalter (494/83). I den förstnämnda lagen ingår stadganden om läroanstalterna, deras förvaltning, arbetstid och undervisning, studerande samt personal. I den sistnämnda lagen stadgas om finansieringen av läroanstalterna samt bl.a. om de betalningsandelar och ersättningar som skall betalas av elevernas hemkommuner.

3.2. Praxis

Av den sysselsättningsfrämjande utbildningen anordnas 89 % vid yrkeskurscentralerna, 7 % vid yrkesläroanstalterna och 4 % vid högskolor.

Årligen har i genomsnitt 15 000—16 000 personer samtidigt deltagit i den sysselsättningsfrämjande utbildningen. Ca 27 000 studerande per år har genomgått denna utbildning. Andelen arbetslösa och sådana som hotas av arbets-

löshet har under de senaste åren varierat mellan 75 och 78 %.

År 1989 hade i statsbudgeten ca 704 milj. mk reserverats för utgifter för den sysselsättningsfrämjande utbildningen. Dessutom används ca 463 milj. mk för utbildnings- och specialstöd inom denna utbildning.

Sammanlagt finns det 42 yrkeskurscentraler. Av dem upprätthålls 19 av kommunerna, 12 av kommunalförbund, 10 av stiftelser och en av en förening.

Yrkeskurscentralernas lokaler har anskaffats på tre olika sätt. Lokalerna inom den första zonen i ett utvecklingsområde och i vissa andra fall har byggts med statliga medel. Av de övriga har en del byggts av upprätthållaren. För dem betalas ersättning av statsmedel på basis av hyresvärdet (hyresvärdelokaler). En del av lokalerna är hyrda. Situationen år 1987

framgår av tabell 1. Utbildnings- och de övriga lokalernas andel av kurscentralernas driftskostnader varierar mellan 10 och 40 %.

Tabell 1. Yrkeskurscentralernas lokaler år 1987

	m ²	%	kurscen- traler	m ² /ykc
1. Statens lokaler	85 119	21	8	10 640
2. Hyresvärdelokaler ..	82 491	20	19	4 342
3. Hyrda lokaler	236 368	59	35	6 753
Sammanlagt	403 987	100	42	9 619

Antalet anställda vid en yrkeskurscentral fastställs i beslutet om grundande av kurscentralen i fråga. Yrkesutbildningsstyrelsen har dessutom genom särskilda beslut anställt personal som berättigar till statsfinansiering. Av tabell 2 framgår orterna där kurscentralerna är belägna samt antalet elevplatser och personalens storlek.

Tabell 2: Elevplatserna och personalen vid yrkeskurscentralerna

Namn	Elev- plat- ser ¹⁾	Elev- platser 1988	Lärare på hel- tid	Tim- lärare	Övriga	Totalt 30.4. 1987	Övrig per- sonal	Totalt	Ort
Etelä-Karjalan akk	350	429	43	31	11	85	25	113	Villmanstrand
E-Kymenlaakson akk	300	300	7	32	11	50	18	68	Karhula
Forssan akk	350	350	11	23	1	35	20	55	Forssa
Huittisten akk	180	220	13	6	0	19	14,5	33,5	Huittinen
Hyvinkään-Riihimäen seudun akk	280	280	15	13	6	34	18	53	Hyvinge
Hämeenlinnan akk	190	190	8	13	16	37	13	50	Tavastehus
Isälmen akk	230	230	23	31	17	71	19	81	Idensalmi
Itä-Uudenmaan akk	200	200	33	—	18	51	11	62	Borgå
Jalasjärven akk	300	300	18	27	5	50	17	67	Jalasjärvi
Jyväskylän akk	680	830	30	67	54	151	64,5	215,5	Jyväskylä
Järvenpään akk	300	300	15	24	2	41	15,6	56,6	Träskända
Kajaanin akk	355	465	11	39	2	52	32,5	84,5	Kajana
Kalajokilaakson akk	150	235	6	17	19	42	14	56	Nivala
Kankaanpään akk	170	100	5	1	8	14	9	23	Kankaanpää
Keski-Pohjanmaan akk	150	150	6	12	1	19	7	26	Karleby
Kiipulan akk	60	100	2	7	3	12	6,5	18,5	Turenki
Korsnäs kurscentral	150	165	11	5	0	16	14,8	30,8	Korsnäs
Kouvolan akk	280	347	5	44	1	50	17	67	Kouvola
Kuopion akk	210	255	10	24	8	42	13	55	Kuopio
Kuusamon akk	150	200	8	11	11	30	10,5	40,5	Kuusamo
Lahden akk	600	735	32	—	—	32	38,5	70,5	Lahtis
Laitilan akk	250	260	13	21	—	34	14	48	Laitila
Länsi-Pohjan akk	320	475	4	35	3	42	27	69	Torneå
Mikkeliin akk	230	300	4	25	8	37	17,5	54,5	St Michel
Oulun akk	380	445	17	33	20	70	17,5	87,5	Uleåborg
Paimion akk	250	300	17	13	47	77	17	94	Pembar
Pohjois-Karjalan akk	500	760	35	60	62	157	38,8	195,8	Joensuu
Porin akk	280	400	16	24	2	42	17	59	Björneborg
Pääkaupunkiseudun akk	700	700	20	59	48	127	34	161	Helsingfors
Raahen akk	150	245	9	16	15	40	9,5	49,5	Brahestad
Raision akk	200	220	5	20	2	27	8	35	Reso
Rovaniemen akk	360	570	29	35	6	70	29	99	Rovaniemi

¹⁾ Antal elevplatser fastställt i anläggningsbeslutet

Namn	Elev- plat- ser ¹	Elev- platser 1988	Lärare på hel- tid	Tim- lärare	Övriga	Totalt 30.4. 1987	Övrig per- sonal	Totalt	Ort
Savonlinnan akk	190	205	13	5	22	40	15	55	Nyslott
Seinäjoen akk	250	250	12	16	2	30	14,5	44,5	Seinäjoki
Siielinjärven akk	220	220	—	28	6	34	17,5	51,5	Siielinjärvi
Tampereen akk	650	790	11	69	18	98	26	124	Tammerfors
Teuvan akk	200	200	8	17	13	38	12	50	Teuva
Turun akk	250	295	6	32	9	47	14	61	Åbo
Työtehoseuran akk	300	300	—	42	2	44	16,5	60,5	Rajamäki
Vaasan akk	240	240	12	26	4	42	9	51	Vasa
Varkauden akk	200	235	7	17	3	27	10	37	Varkaus
Vihdin akk	160	160	5	12	6	23	10,5	33,5	Nummela
Sammanlagt	11 915	13 951	555	1 032	492	2 079	773	2 852	

4. Ärendets beredning

4.1. Beredningsorgan

Kommittén för arbetsärendenas förvaltning (kommittébetänkande 1986:28) föreslog i sitt betänkande två alternativa lösningar för hur ansvarsfördelningen mellan arbetskraftsförvaltningen och undervisningsförvaltningen kunde göras klarare. Enligt det första alternativet skulle anslagen för sysselsättningsfrämjande utbildning i sin helhet ha överförts till arbetskraftsministeriets huvudtitel. Samtidigt skulle yrkeskurscentralerna ha överförts till arbetskraftsministeriet. Ansvar för innehållet i undervisningen på kurserna och för utvecklande av lärarnas färdigheter skulle dock ha kvarstått hos yrkesutbildningsstyrelsen.

Enligt det andra alternativet skulle yrkeskurscentralerna fortfarande ha varit underställda yrkesutbildningsstyrelsen och hört till undervisningsministeriets förvaltningsområde. Arbetskraftsförvaltningen skulle ha köpt tjänster inom den sysselsättningsfrämjande utbildningen med anslag som reserverats för detta ändamål. Kurscentralernas ekonomi och därvid också styrningen och utvecklandet av deras verksamhet skulle i väsentlig grad ha baserat sig på kundförhållandet med arbetskraftsförvaltningen.

I enlighet med det ovan nämnda principbeslutet som statsrådet fattade år 1987 tillsatte undervisningsministeriet i april samma år en kommission, som hade till uppgift att utarbeta ett förslag om verksamhetsformerna och -förutsättningarna vid yrkeskurscentralerna samt om grunderna för de avgifter till vilka arbetskraftsförvaltningen kan köpa tjänster inom den sysselsättningsfrämjande utbild-

ningen av yrkeskurscentralerna, läroanstalterna och övriga som anordnar utbildning. Dessutom skulle kommissionen utarbeta ett förslag till åtgärder för förbättrande av lönsamheten och smidigheten hos yrkeskurscentralernas verksamhet med hänsyn till de regionala behoven. Kommissionen skulle också uppskatta de ekonomiska verkningarna av sitt förslag och utarbeta de förslag till författningar som behövdes. Kommissionen slutförde sitt arbete den 31 oktober 1988. Enligt förslaget skulle ändringen ha genomförts genom att de stadganden som behövdes skulle ha tagits in i lagstiftningen om yrkesläroanstalter.

4.2. Utlåtanden

Över 60 utlåtanden avgavs med anledning av den ovan nämnda kurscentralkommissionens betänkande (kommittébetänkande 1988:34). Utlåtanden inbegärdes av bl.a. finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, trafikministeriet, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetskraftsministeriet, yrkesutbildningsstyrelsen, skolstyrelsen, folkpensionsanstalten, länsstyrelserna, arbetskraftsdistrikten, vissa yrkeskurscentraler samt organisationer och föreningar som representerar kommuner och upprätthållare av läroanstalter samt arbetsgivare, arbetstagare, lärare, rektorer och ekonomichefer vid dessa.

Allmänt taget stödde utlåtandena de lösningar som kommissionen hade föreslagit. Däremot gjordes en del förslag till ändring av detaljer.

På basis av utlåtandena började ett förslag till separat lagstiftning utarbetas vid undervisningsministeriet såsom tjänsteuppdrag. Man

bestämde sig för en separat lagstiftning, eftersom t.ex. de föreslagna vuxenutbildningscentrens förvaltning och finansiering avvek i så hög grad från de övriga yrkesläroanstalternas motsvarande arrangemang att det hade varit mycket svårt att behärska sådana gemensamma stadganden. På grund av de många specialarrangemang som krävs under övergångsskedet finns dessa stadganden i en separat lag.

Olika myndigheter och organisationer hördes med anledning av de utkast till lagar som färdigställts som tjänsteuppdrag. Utlåtanden om de ändrade utkasten inbegärdes av finansministeriet, arbetsministeriet, yrkesutbildningsstyrelsen, statens arbetsmarknadsverk, kommunala arbetsmarknadsverket samt organisationer och föreningar som representerar kommuner och upprätthållare av läroanstalter samt arbetsgivare, arbetstagare, lärare och rektorer vid dessa.

Propositionen har behandlats i rådet för skolärenden. Förhandlingar har förts angående propositionen på det sätt som avtalet om regleringsförhandlingar mellan staten och kommunerna förutsätter, där det fastläs att det råder enhällighet angående kostnadsfördelningen och de ekonomiska verkningarna.

5. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal

Förslaget innebär att de yrkeskurscentraler som nämns i lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning ombildas till yrkesutbildningscenter för vuxna. De skall dock fortfarande lyda under yrkesutbildningsstyrelsen. De skall dock ha en självständigare ställning än yrkeskurscentralerna hade. Detta framgår bl.a. av att yrkesutbildningsstyrelsen i dag årligen fattar ca 2 500 förvaltningsbeslut som gäller yrkeskurscentralerna, medan antalet sådana beslut efter övergångsperioden beräknas stanna vid ca ethundra. På längre sikt minskar reformen behovet av arbetskraft vid yrkesutbildningsstyrelsen.

Yrkesutbildningscentren för vuxna är enligt propositionen ekonomiskt självständiga enheter. Deras ställning är självständig också i förhållande till upprätthållaren. Upprätthållaren styr vuxenutbildningscentret närmast genom att tillsätta en direktionsstyrelse samt genom att godkänna vuxenutbildningscentrets budget.

Propositionen medför inga direkta förändringar i anställningsförhållandena för yrkeskurscentralernas personal. Propositionen förutsätter heller ingen ökning av personalen. Såsom resultatansvariga läroanstalter skall vuxenutbildningscentren anpassa sin verksamhet till förändringar i efterfrågan på utbildning. De skall också själva besluta om sin organisation och sina tillvägagångssätt. Detta kan med tiden påverka innehållet i lärarnas och den övriga personalens arbete.

Yrkesutbildningsstyrelsen stöder genomförandet av reformen genom en bred personalutbildning. Särskild uppmärksamhet fästs vid utbildning som ökar lärarnas behörighet.

6. Propositionens ekonomiska verkningar

De föreslagna ändringarna inverkar inte väsentligt på storleken av de anslag som i statsbudgeten i dag anvisats för sysselsättningsfrämjande utbildning, eftersom propositionen inte innehåller något förslag till utvidgning av utbildningen eller till ökning av antalet läroanstalter. En utvidgning av den yrkesinriktade vuxenutbildningen blir nödvändig också oberoende av den föreslagna ändringen. De anslagsökningar som behövs för detta föreslås årligen i statsbudgeten.

Det föreslagna systemet betonar läroanstalternas ekonomiska ansvar i högre grad än tidigare. Då lönsamhet och resultatansvar betonas skapas förutsättningar för en ökning av utbildningen och en förbättring av dess kvalitet med samma anslag som tidigare.

Propositionen inverkar på budgetens struktur. Huvuddelen av anslagen under moment 29.69.27 (sysselsättningsutbildning) överförs enligt propositionen från undervisningsministeriets till arbetsministeriets huvudtitel. Genom undervisningsministeriets finansieras de basresurser som vuxenutbildningscentren behöver. Arbetsförvaltningen köper, med anslag som reserveras under arbetsministeriets huvudtitel, av vuxenutbildningscentren och de övriga läroanstalterna som ordnar utbildning sådan vuxenutbildning som behövs för skötseln av arbetskraftspolitiken.

En viktig utgångspunkt i propositionen är att yrkesutbildningscentren för vuxna beträffande försäljningen av utbildningsservice ekonomiskt sett kommer att befinna sig i samma

ställning som de övriga yrkesläroanstalterna och som högskolorna. De sistnämnda får genom sina basfunktioner indirekt understöd för den avgiftsbelagda utbildning de erbjuder. Det föreslås således att till yrkesutbildningscentren för vuxna betalas verksamhetsunderstöd, vars belopp motsvarar det ovan nämnda indirekta understödet.

Statsandelen för byggandet av en yrkeskurscentral har varit 25 %. Dessutom har staten understött byggandet genom att till upprätthållaren betala en ersättning i form av hyresvärde, som uträknas på basis av anskaffningsvärdet. Enligt förslaget kan ett vuxenutbildningscenter beviljas statsunderstöd för anskaffning av lokaler till högst 33 % av de kalkylerade anläggningskostnaderna. Samtidigt slopas hyresvärdesförfarandet.

Ändringen jämfört med det nuvarande systemet för statsunderstöd är så stor att den inte kan genomföras utan ett övergångsskede. De arrangemang som behövs hänför sig i synnerhet till fastighetsutgifterna. Utan dessa arrangemang skulle priset på den utbildning som vuxenutbildningscentren ordnar bli oskäligt högt jämfört med vad det är hos övriga som ordnar utbildning.

Fram till år 1995 betalas vuxenutbildningscentrens hyresutgifter i nuvarande omfattning med anslag under undervisningsministeriets huvudtitel. Hyresutgifterna är på årsnivå ca 70 milj. mk. Efter år 1995 betalar staten ersättning till upprätthållarna för hyreskostnader som baserar sig på hyresavtal som varit i kraft i slutet av år 1990 och som fortsätter efter år 1995 i samma utsträckning som innan lagen trädde i kraft.

Av kurscentralerna har tjugo i sitt bruk eller håller på att bygga lokaler vilkas anskaffning de själva har finansierat och i vilkas kostnader staten deltar genom att betala hyresvärde. Det återstående anskaffningsvärdet av dessa lokaler är ca 120 milj. mk. Enligt förslaget frångås det nuvarande hyresvärdesförfarandet, och i stället ersätts upprätthållaren för 60 % av det anskaffningsvärde från vilket har avdragits de årliga kapitalersättningsarna och amorteringarna. Ersättningen betalas i lika stora rater under sju års tid.

Enligt 74 § regeringsformen för Finland skall det i lag stadgas om överlåtelse av statens jordegendom. Enligt propositionen överlåter staten utan ersättning ett stort antal fastigheter och inventarier till upprätthållarna av vuxenut-

bildningscenter. Överlåtelse av fastigheterna sker enligt propositionen före utgången av år 1995. Överlåtelsen är möjligt endast i det fall att fastigheten är nödvändig för att vuxenutbildningscentren skall kunna fullgöra sin uppgift. Åtta kurscentraler verkar i fastigheter som ägs av staten och som överlåtits i deras bruk. Värdet av dessa fastigheter kan beräknas uppgå till ca 450 milj. mk. Yrkeskurscentralerna har också inventarier som anskaffats med statsmedel till ett värde av uppskattningsvis 200 milj. mk i sitt bruk. Avsikten är att utan ersättning överlåta dessa inventarier på vuxenutbildningscentrens upprätthållare. Då kommunerna antingen direkt eller indirekt äger så gott som alla kurscentraler, överförs den ovan nämnda egendomen på kommunerna.

Den föreslagna ändringen inverkar inte nämnvärt på kommunernas utgifter. Den utbildning som Arbetskraftsmyndigheterna köper finansieras i sin helhet med statsmedel liksom sysselsättningsutbildningen i dag. I en del fall delar Arbetskraftsmyndigheterna och arbetsgivaren på kostnaderna. Också i sådana fall betalas kostnaderna för utbildningen i sin helhet till vuxenutbildningscentren.

Kommunernas betalningsskyldighet i fråga om utbildningen utvidgas genom att de blir skyldiga att delta i kostnaderna för den grundläggande utbildning och vidareutbildning som ordnas vid vuxenutbildningscentren och som undervisningsmyndigheterna köper i samma omfattning som de är skyldiga att delta i kostnaderna för motsvarande utbildning som ordnas vid de övriga yrkesläroanstalterna. Detta ökar i sig inte kommunernas kostnader. Om den nämnda utbildningen inte ordnades vid vuxenutbildningscentren skulle den ordnas vid någon annan läroanstalt.

Enligt propositionen är vuxenutbildningscentren resultatansvariga enheter som huvudsakligen finansierar sin verksamhet med inkomsterna av försäljning av tjänster. Upprätthållaren har ingen lagstadgad skyldighet att betala en viss andel av de kostnader som upprätthållandet av centret medför. Upprätthållaren ansvarar dock för vuxenutbildningscentrets förbindelser. Upprätthållaren är således skyldig att betala vuxenutbildningscentrets utgifter i sådana fall att läroanstaltens inkomster inte förslår för att täcka dess utgifter.

7. Andra omständigheter som inverkat på propositionen

Samtidigt med denna proposition avläts en vid arbetsministeriet beredd proposition till riksdagen med förslag till lag om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. I den föreslagna lagen stadgas om arbetskraftsmyndigheternas möjligheter att anskaffa vuxenutbildning samt om utkomstskyddet för dem som deltar i denna utbildning.

Då systemet för finansiering av den yrkesinriktade vuxenutbildningen utvecklas kommer ett flertal statliga myndigheter att köpa yrkesinriktad vuxenutbildning av yrkesläroanstalterna och högskolorna. Avsikten är att den koordinering som behövs mellan dem som köper utbildning skall ordnas i någon redan verksam sektion som lyder under länsdelegationen eller i en sektion som inrättas för detta ändamål. I sektionen skall åtminstone länsstyrelsens skolavdelning, arbetskraftsdistriktet och handels- och industriministeriets företagstjänstsdistriktetsbyrå vara företrädade. Dessutom skall i den vara företrädade också andra offentliga och

privata instanser som köper utbildning, i enlighet med särdragen i respektive län. Sektionen skall följa med utvecklandet av vuxenutbildningen i området, koordinera den utbildning som köps och utvärdera ändamålsenligheten hos och nivån på denna utbildning.

Undervisningsministeriet har för avsikt att tillsätta en arbetsgrupp för att följa hur lagarna genomförs. Arbetsgruppen skall följa utvecklingen fram till övergångsperiodens slut, dvs. år 1995. Till den skall förutom företrädare för undervisningsministeriet också utnännas företrädare för åtminstone finansministeriet, arbetsministeriet, yrkesutbildningsstyrelsen och kommunernas centralorganisationer. Förutom att sköta den allmänna uppföljningen skall arbetsgruppen fästa uppmärksamhet vid skillnaderna mellan utgångspunkterna för utbildningsutbudet vid de olika läroanstalterna. Arbetsgruppen skall också utreda hur finansieringsarrangemangen vid vuxenutbildningscentren ytterligare kan förenklas och om det är möjligt att övergå till en praxis där vuxenutbildningscentren i sin helhet kan finansieras genom försäljning av tjänster.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna

1 kapitlet. Allmänna stadganden

1 §. *Yrkesutbildningscenter för vuxna.* I paragrafen finns allmänna stadganden om yrkesutbildningscentren för vuxna. Vuxenutbildningscenter skall i första hand vara de yrkeskurscentraler som inrättats i enlighet med lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning. Nya vuxenutbildningscenter kan inrättas i enlighet med stadgandena i 4 §.

Vuxenutbildningscentren skiljer sig i synnerhet i fråga om grunderna för sin ekonomi, förvaltning och den statliga finansieringen från de övriga yrkesläroanstalterna. Därför har det ansetts vara ändamålsenligt att stifta en separat lag om yrkesutbildningscentren för vuxna, där

det också stadgas om finansieringen. Lagen om yrkesläroanstalter skall tillämpas på vuxenutbildningscentren endast till den del det uttryckligen hänvisas till den i den föreslagna lagen.

Yrkesutbildningscentren för vuxna skall liksom de övriga yrkesläroanstalterna administrativt lyda under yrkesutbildningsstyrelsen. Också yrkeskurscentralerna har stått under yrkesutbildningsstyrelsens tillsyn. Avsikten är att vuxenutbildningscentren skall kunna besluta om sin verksamhet och utbildningens innehåll mera självständigt än de övriga yrkesläroanstalterna, varvid också yrkesutbildningsstyrelsens styrning minskar. Utbildningen och dess nivå skall främst övervakas genom en rätt att utfärda betyg, läroplanerna och behörighetsvillkoren för lärarna samt genom prov som mäter resultaten av utbildningen. De som köper utbildning, bl.a. arbetsförvaltningen och undervisningsmyndigheterna, kan som kunder påverka utbildningens innehåll och nivå.

I paragrafens 2 mom. definieras ett yrkesutbildningscenters uppgifter. Den centrala uppgiften skall vara att ordna yrkesinriktad vuxenutbildning för arbetsförvaltningens behov. Dessutom kan ett vuxenutbildningscenter sälja utbildningsservice till företag samt till undervisnings- och andra myndigheter.

Begreppet yrkesutbildningscenter för vuxna definieras i 2 §. Vid sidan av att ge yrkesinriktad vuxenutbildning skall ett vuxenutbildningscenter ordna utbildning som stöder vuxenutbildningen och vars syfte är att i synnerhet stärka basen för den allmänbildande utbildningen. Särskilt personer som har otillräckliga förutsättningar för yrkesutbildning t.ex. på grund av låg grundutbildning behöver denna utbildning.

Vuxenutbildningscentren kan också ordna sådan utbildning som nämns i läroavtalslagen och i lagen om fackliga kompetensexamina.

Vuxenutbildningscentrens huvudsakliga uppgift är att ordna utbildning. Dessutom kan de ordna service samt forskning och arbetsverksamhet som stöder den yrkesinriktade vuxenutbildningen eller har nära anknytning till den. Också de övriga yrkesläroanstalterna kan enligt 2 § 2 mom. lagen om yrkesläroanstalter bedriva motsvarande verksamhet. Med den ovan nämnda verksamheten avses t.ex. företagsrådgivning och arbetsverksamhet som stöder utbildningen.

Ett vuxenutbildningscenter skall enligt lagförslaget både ordna och utbjuda den yrkesutbildning och övriga utbildning som nämns ovan. Vuxenutbildningscentrens uppgifter skall således inte enbart bestå i att ge utbildning. Centren skall på eget initiativ och enligt den efterfrågan som kan väntas planera inom vilka utbildningsområden och hurudan utbildning som skall ordnas. Vuxenutbildningscentren skall också själva sköta marknadsföringen av den utbildning de planerat.

2 §. *Yrkesinriktad vuxenutbildning.* Enligt 2 § lagen om yrkesläroanstalter skall en yrkesläroanstalt ordna sådan grundläggande yrkesutbildning och tilläggsutbildning samt annan utbildning som föreskrivits för den.

Den grundläggande yrkesutbildning som avses i nämnda lag ordnas i form av grundlinjer och studielinjer i enlighet med statsrådets beslut. Den yrkesinriktade tilläggsutbildningen bygger på grundläggande yrkesutbildning eller på en genom arbete förvärvad yrkesskicklighet. Tilläggsutbildningen ordnas i form av påbygg-

nadslinjer eller kurser eller på något annat ändamålsenligt sätt.

I lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning benämns utbildningen yrkeskursverksamhet, och den indelas i omskolnings-, fortbildnings- och vidareutbildningskurser. Utbildning kan också som grundutbildning ges dem som saknar yrke eller som inte har fått grundläggande yrkesutbildning.

I läroavtalslagen finns ingen sådan uppdelning av utbildningen som nämns ovan. I statistiken är läroavtalsutbildningen uppdelad i grundläggande yrkesutbildning samt yrkesinriktad vidareutbildning och fortbildning.

I samband med planeringen av vuxenutbildningen har den yrkesinriktade vuxenutbildningen indelats i grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning för vuxna. Den yrkesinriktade tilläggsutbildningen indelas å sin sida i omskolning, vidareutbildning och fortbildning.

Enligt paragrafens 1 mom. avses med yrkesinriktad vuxenutbildning grundläggande yrkesutbildning samt yrkesinriktad vidareutbildning och fortbildning som ges i form av vuxenutbildning. Vidareutbildningen och fortbildningen motsvarar tillsammans den tilläggsutbildning som nämns i lagen om yrkesläroanstalter. Begreppet yrkesinriktad tilläggsutbildning behövs i detta fall inte såsom överbegrepp och tas därför inte med i definitionen. Inte heller begreppet omskolning har ansetts nödvändigt, eftersom det i praktiken innebär att grundläggande yrkesutbildning ges för ett nytt yrke.

Förutom vid de grundlinjer och studielinjer som statsrådet enligt lagen om yrkesläroanstalter har beslutat om har grundläggande yrkesutbildning på basis av annan lagstiftning ordnats under skolstyrelsen samt bl.a. som läroavtalsutbildning och sysselsättningsfrämjande utbildning. De utbildningsområden där utbildning ordnas i form av grundlinjer och studielinjer har definierats närmast utgående från utbildningen på ungdomsstadiet. Därför täcker de inte all den grundläggande yrkesutbildning som behövs inom arbetslivet. På ungdomsstadiet ordnas t.ex. ingen utbildning inom plast- och gruvbranschen.

I paragrafens 2 mom. definieras den grundläggande yrkesutbildningen så, att utöver de grundlinjer och studielinjer som fastställs också annan grundläggande yrkesutbildning som kan jämföras med dem är grundläggande

yrkesutbildning. I samband med att yrkesutbildningsstyrelsen godkänner de riksomfattande grunderna för läroplanerna beslutar styrelsen vilken annan slags utbildning som skall betraktas som grundläggande yrkesutbildning. I syfte att uppnå en tillräcklig smidighet kan yrkesutbildningsstyrelsen också, på framställning av läroanstalten, fastställa dessa grunder från fall till fall.

Innehållet i den grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av grundlinjer och studielinjer har också planerats utgående från behoven inom utbildningen på ungdomsstadiet. Innehållsmässigt har såsom obligatoriska studier tagits in sådana gemensamma ämnen som ger allmänna färdigheter och stöder utvecklandet av ungdomarnas personlighet.

Inom utbildningen på ungdomsstadiet, där uppgiften är att ge studerandena förutsättningar att verka inom arbetslivet under flera årtionden, är dessa studier motiverade. Inom hälften av dem som genomgått utbildning på ungdomsstadiet arbetar bara några få år i den bransch inom vilken de fått sin grundutbildning. Livssituationen är dock en annan för dem som deltar i vuxenutbildningen. Förhållandet mellan utbildningen och arbetslivet är rätlinjigare. Vuxna söker sig till utbildning inom den bransch där de redan arbetar eller där de vet att de kommer att få arbete. De är mera medvetna om sina karriärplaner än de unga.

Den grundläggande yrkesutbildning som ordnas för vuxna får heller inte vara alltför långvarig. Detta är en förutsättning för att de vuxna skall kunna delta i utbildningen och lösgöra sig från arbetet under den tid studierna varar.

Avsikten är att utveckla strukturen hos den grundläggande yrkesutbildning för vuxna som ges på skolnivå så, att den tydligare än i dag är indelad i en del som består av yrkesstudier och en del som består av allmänna studier. De yrkesstudier och allmänbildande studier som är nödvändiga för uppnående av yrkesskicklighet skall ingå i yrkesstudiedelen. T.ex. de nio månaders studier som i dag ordnas i form av sysselsättningsfrämjande utbildning motsvarar till sin omfattning i stort sett denna del. De allmänna studierna skall främst omfatta sådant som är av central betydelse med tanke på fortsatta studier. Till dem som genomgått den ovan nämnda praktiska delen utfärdas ett betyg, där det framgår att de har genomgått

grundläggande yrkesutbildning på ifrågavarande studielinje.

När en studerande antingen efter att ha skaffat sig arbetserfarenhet eller omedelbart vill fortsätta med sina studier, skall han eller hon genomgå också den allmänna delen.

På grund av tidigare avbruten eller annars bristfällig grundutbildning saknar många vuxna tillräckliga förutsättningar att direkt inleda yrkesstudier. För närvarande ordnas i vårt land ingen utbildning för dem, utöver den egentliga grundskoleutbildningen och de kurser som ordnas i form av sysselsättningsfrämjande utbildning. Den ovan nämnda allmänna delen kunde utnyttjas också i detta syfte.

Den ovan nämnda indelningen i yrkesstudier och allmänna studier undanröjer också ett av hindren för ordnandet av flerformsundervisning. Då de allmänna studierna i dag är olika för alla studielinjer, finns det inte tillräckligt stora grupper för t.ex. den flerformsundervisning som televisionen och läroanstalterna gemensamt kommer att ordna.

Avsikten är att senare utveckla examenssystemet så, att utöver de egentliga yrkesläroanstalterna också en del andra läroanstalter, t.ex. kvällsgymnasierna, medborgar- och arbetarinstituten samt folkhögskolorna, under vissa förutsättningar kan utfärda betyg över att den allmänna delen har genomgåts. Detta betyg skall räknas studerandena till godo i alla yrkesläroanstalter.

Genom den ovan nämnda strukturen kunde fördelarna med den nuvarande sysselsättningsfrämjande utbildningen och systemet med grundlinjer kombineras. En stor del av den sysselsättningsfrämjande utbildningen kunde knytas till examenssystemet.

I paragrafens 3 mom. definieras vidareutbildningens och fortbildningens ställning i förhållande till den grundläggande yrkesutbildningen och till arbetslivet samt hur dessa begrepp förhåller sig till de begrepp som används i lagen om yrkesläroanstalter.

Vidareutbildningen ger dem som har grundläggande yrkesutbildning och som vanligtvis redan verkar i arbetslivet förutsättningar för nya och mera krävande uppgifter. Fortbildning ges i syfte att upprätthålla en arbetstagares yrkesskicklighet i uppgifter som denna redan tidigare har skött eller i nya uppgifter i yrket.

3 §. *Grunderna för ett vuxenutbildningscenters ekonomi.* Vuxenutbildningscentren är enligt förslaget läroanstalter som inte har ställ-

ningen av en självständig juridisk person. Avsikten är att de skall ges relativt stor handlingsfrihet i ärenden som gäller deras ekonomi. Ett vuxenutbildningscenter skall ha egna förvaltningsorgan, som fattar de beslut som gäller centrets ekonomi, förvaltning och verksamhet. Upprätthållaren av vuxenutbildningscentret skall närmast bara tillsätta direktionen och bestämma grunderna för centrets verksamhet i samband med att beslut fattas om instruktionen och den egna budgeten. Avsikten är att vuxenutbildningscentren skall kunna planera sin verksamhet så självständigt som möjligt för att efterfrågan på yrkesinriktad vuxenutbildning skall kunna tillgodoses på ett effektivt och smidigt sätt.

Kommunallagen (953/76) gör det möjligt att i kommunens eller kommunalförbundets budget endast fastställa det sammanlagda beloppet av ett vuxenutbildningscenters utgifter och inkomster samt att i övrigt ge vuxenutbildningscentrets förvaltningsorgan självständig beslutanterätt vid beredningen av budgeten.

Enligt paragrafens 1 mom. skall ett vuxenutbildningscenters verksamhet huvudsakligen finansieras med inkomster av utbildning som betalas av myndigheter, företag och samfund samt av annan verksamhet. Såsom konstaterades i motiveringen till 1 § skall vuxenutbildningscentren själva utbjuda den utbildning de säljer, vilket också kan leda till konkurrens. Prissättningen av utbildningen är således av stor betydelse. Med tanke på skötseln av vuxenutbildningscentrens ekonomi är det nödvändigt att deras förvaltningsorgan och inte upprätthållarens förvaltningsorgan beslutar om de avgifter som skall uppbäras för utbildningen och den övriga verksamheten. Ett uttryckligt stadgande om detta har tagits in i 1 mom. I egenskap av en resultatansvarig enhet skall vuxenutbildningscentret se till att de utgifter som verksamheten ger upphov till kan finansieras med nämnda inkomster samt med den statsfinansiering som vuxenutbildningscentret erhåller.

Enligt paragrafens 2 mom. får ett vuxenutbildningscenter inte upprätthållas i syfte att göra ekonomisk vinst. Ett vuxenutbildningscenter får således inte producera något överskott åt upprätthållaren. Upprätthållaren får inte heller förtäckt ta något överskott t.ex. genom att direkt eller indirekt för någon prestation uppbära en ersättning som i själva verket överskrider prestationens gängse värde.

4 §. *Tillstånd till upprätthållande.* Liksom andra yrkesläroanstalter kan ett vuxenutbildningscenter upprätthållas endast med tillstånd av statsrådet. Då denna lagstiftning träder i kraft förfaller de tillstånd att grunda yrkeskurscentraler som beviljats tidigare. Också för de yrkesläroanstalter som ombildas från yrkeskurscentraler till vuxenutbildningscenter måste tillstånd till upprätthållande sökas för ett bestämt övergångsskede.

Enligt förslaget kan vuxenutbildningscenter upprätthållas av kommuner eller kommunalförbund eller av registrerade finska samfund eller stiftelser. Staten omnämns i det föreslagna stadgandet inte som upprätthållare. I detta avseende skiljer sig lagförslaget från lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning, enligt vilken också staten kan grunda en yrkeskurscentral. För närvarande upprätthåller staten inga yrkeskurscentraler, så till dessa delar medför det föreslagna stadgandet inga ändringar i läroanstalternas ägandeförhållanden.

Beviljandet av tillstånd till upprätthållande förutsätter att läroanstalten är påkallad av ett utbildningsbehov. Motsvarande förutsättning finns i lagen om yrkesläroanstalter i fråga om upprätthållandet av de yrkesläroanstalter som nämns där.

Avsikten är att vuxenutbildningscentren skall vara ekonomiskt lönsamma läroanstalter, som skall sköta den yrkesinriktade vuxenutbildningen främst inom sin egen ekonomiska region men också riksomfattande, t.ex. inom ett visst utbildningsområde. Genom den uppskattning av utbildningsbehovet som hör till tillståndsförfarandet regleras läroanstalternas antal, storlek och regionala spridning så, att efterfrågan på den utbildning som ordnas vid vuxenutbildningscentren tryggas och så, att deras verksamhet kan ordnas på ett så ekonomiskt och ändamålsenligt sätt som möjligt. Till skillnad från yrkeskurscentralerna fastställs för vuxenutbildningscentren i regel inga utbildningsområden eller antal studieplatser, utan läroanstalten kan själv bestämma om detta på basis av efterfrågan.

Enligt paragrafens 1 mom. kan statsrådet ålägga vuxenutbildningscentren utbildningsskyldigheter. Upprätthållaren kan t.ex. förpliktas att ordna utbildning som arbetskraftsförvaltningen behöver eller sådan yrkesutbildning på något specialområde som inte ges på annat håll i landet, då staten med betydande belopp

har deltagit i de anskaffningar som utbildningen förutsätter. Denna utbildningsskyldighet kan också gälla t.ex. undervisningsspråket. Likaså kan tillståndet till upprätthållande omfattas en skyldighet att tillhandahålla andra avgiftsbelagda tjänster som samhället behöver och som vuxenutbildningscentren lämpligen kan sköta. Beslut fattas om de särkostnader som skyldigheten medför när överenskommelse nås om den utbildning som skall köpas. Upprätthållaren skall höras innan den åläggs en skyldighet.

Enligt den sista meningen i momentet kan ett tillstånd att upprätthålla ett vuxenutbildningscenter återkallas eller ändras, om förändringar i utbildningsbehovet förutsätter detta eller om vuxenutbildningscentret inte fullgör de skyldigheter som ålagts det. Ett återkallande kan komma i fråga om bestående förändringar har ägt rum i de omständigheter som utgör grund för beviljandet av tillståndet och i synnerhet i efterfrågan på utbildningen. Tillståndet kan också återkallas eller ändras om vuxenutbildningscentret försummar sin utbildningsskyldighet. På motsvarande sätt kan också t.ex. utbildningsskyldigheten i tillståndet ändras.

Enligt paragrafens 2 mom. förutsätter överlåtelse av rätten att upprätthålla ett vuxenutbildningscenter statsrådets tillstånd.

2 kapitlet. Förvaltning, personal och studerande

5 §. *Instruktion.* Om de allmänna grunderna för en läroanstalts verksamhet, dess förvaltning och övriga frågor föreskrivs i en instruktion, på det sätt som stadgas genom förordning.

Avsikten är att genom förordning stadga om att i instruktionen förutom om de ovan nämnda frågorna föreskrivs om bl.a. förvaltningsorgan, personalförvaltning och undervisningsspråk samt om utbudande och försäljning av utbildning. Det sakregister för instruktionen som skall tas in i förordningen kommer inte att vara särskilt detaljerat. Härigenom kan de olika läroanstalterna själva långt bestämma om vilka ärenden som skall regleras i instruktionen.

Instruktionen för ett privat vuxenutbildningscenter fastställs av länsstyrelsen. Instruktionen för ett kommunalt vuxenutbildningscenter fastställs av kommunfullmäktige eller

förbundsfullmäktige. Instruktionen godkänns av direktionen.

6 §. *Förvaltningsorgan.* Såsom nämnts tidigare är avsikten inte att stadga om vuxenutbildningscentrens förvaltning lika ingående som om de övriga yrkesläroanstalternas eller yrkeskurscentralernas förvaltning. Ett vuxenutbildningscenters förvaltning kan enligt förslaget ordnas relativt fritt inom de allmänna ramar som anges i lagen. Lagstadgade förvaltningsorgan vid ett vuxenutbildningscenter är direktionen och rektorn. Dessutom skall vid centret finnas en läroanstaltskommission för samarbetet mellan lärarna, den övriga personalen och studerandena. Vid ett vuxenutbildningscenter kan vid behov t.ex. i instruktionen inrättas också andra förvaltningsorgan.

Den högsta rätten vid ett vuxenutbildningscenter skall utövas av direktionen, om vilken stadgas i 1 mom. Enligt paragrafens 1 mom. skall direktionen styra och övervaka verksamheten vid vuxenutbildningscentret. Avsikten är att direktionen skall besluta om de frågor som är centrala med tanke på vuxenutbildningscentrets verksamhet, t.ex. grunderna för prissättning, budgetförslag, godkännande av instruktionen samt anställning av rektor och lärare. Av lagförslagets 17 §, i vilken hänvisas till 23 § lagen om yrkesläroanstalter, framgår att endast direktionen kan besluta om avstängning från läroanstalten.

Direktionen skall tillsättas av upprätthållaren. Mandattiden för direktionen för de vuxenutbildningscenter som upprätthålls av kommuner och kommunalförbund bestäms enligt stadgandena i kommunallagen. Angående mandattiden för direktionen för en läroanstalt som upprätthålls av ett privat samfund eller en privat stiftelse beslutar upprätthållaren.

Stadganden om direktionens sammansättning finns inte i lagen. I lagen förutsätts således — till skillnad från vad som är fallet i lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning — ingen representation av vissa utomstående instanser. De anställda vid ett vuxenutbildningscenter som upprätthålls av en kommun eller ett kommunalförbund kan inte heller vara medlemmar i direktionen. Medlemskapet förhindras av kommunallagens 69 § 2 mom. samt 73 §, från vilka inga avvikelser föreslås. Avsikten är dock att genom förordning stadga om rätten för representanten för lärare att delta i direktionens möten och föra talan där, på det sätt som närmare föreskrivs i instruktionen.

Enligt paragrafens 2 mom. skall ett vuxenutbildningscenter ha en rektor. Rektorn skall vara underställd direktionen och leda verksamheten vid vuxenutbildningscentret i enlighet med direktionens anvisningar. Direktionen skall fastställa de allmänna linjerna för verksamheten vid centret och fatta beslut i viktigare frågor, medan rektorn skall sköta de löpande ärendena vid centret.

Enligt paragrafens 3 mom. handlar rektorn och medlemmarna av direktionen under tjänsteansvar i fullgörandet av sina uppgifter. Denna skyldighet skall gälla alla de ovan nämnda personerna, oberoende av om läroanstalten upprätthålls av ett offentligt samfund eller ett privat samfund eller en privat stiftelse och av arten av rektorns anställningsförhållande.

Om läroanstaltskommissionens sammansättning och uppgifter föreskrivs närmare i instruktionen. Läroanstaltskommissionerna kan i instruktionen ges uppgifter som hänför sig till t.ex. planeringen av undervisningen, vuxenutbildningscentrets förvaltning och utövandet av den disciplinära makten.

7 §. *Personal.* Om personalen vid ett vuxenutbildningscenter stadgas endast att vid centret förutom rektorn skall finnas lärare i arbetsavtalsförhållande samt annan personal. Centret kan själv bestämma om uppgiftsbenämningarna och om antalet anställda. Också yrkeskurscentralernas lärare står i arbetsavtalsförhållande till centralerna (9 § 3 mom. lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning).

Enligt paragrafens 2 mom. stadgas genom förordning om rektorns och, vid behov, lärarnas behörighet. Avsikten är att av rektorn fordra lämplig högskoleexamen, ingenjörsexamen eller byggnadsarkitektexamen samt tillräcklig arbetserfarenhet. Avsikten är att av lärare i huvudsyssla som tills vidare anställs vid ett vuxenutbildningscenter kräva samma behörighet som av lärarna vid yrkesläroanstalterna. Behörighetskraven för de övriga lärarna fastställs av vuxenutbildningscentret. I förordningen tryggas möjligheten för de behöriga lärarna i huvudsyssla att bli valda till motsvarande uppgifter vid yrkesutbildningscentren för vuxna.

8 §. *Intagning av studerande.* I denna lag finns inga stadganden om intagning av studerande, utan om det stadgas och föreskrivs särskilt. Avsikten är att samma förfarande skall iakttas vid intagning av studerande som det som tillämpas inom den vuxenutbildning

som ordnas av de övriga yrkesläroanstalterna. Angående kraven i fråga om antagning av studerande till den grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av vuxenutbildning beslutar yrkesutbildningsstyrelsen, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas om utbildningen på ungdomsstadiet. Yrkesutbildningsstyrelsen beslutar också vid behov om inträdeskraven i fråga om vidareutbildning och fortbildning (tilläggsutbildning).

Vid vuxenutbildningscentren intar den utbildning som arbetskraftsmyndigheterna köper en central ställning. Om antagningen av studerande till denna utbildning stadgas i lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. I lagen stadgas om de allmänna förutsättningarna för elevantagningen. Arbetskraftsmyndigheterna beslutar om antagningen av studerande till utbildningen.

9 §. *Utfärdande av betyg.* Avsikten är inte att i tillståndet till upprätthållande eller genom andra beslut av myndigheterna begränsa antalet utbildningsområden vid ett vuxenutbildningscenter. Därför behövs ett nytt system som ersätter det gamla och där det fastställs inom vilka av examenssystemets utbildningsområden ett vuxenutbildningscenter har rätt att utfärda betyg.

I paragrafen stadgas att yrkesutbildningsstyrelsen skall besluta om de utbildningsområden inom vilka ett vuxenutbildningscenter under en viss tid eller tills vidare har rätt att utfärda betyg över att sådan grundläggande yrkesutbildning som nämns i denna lags 2 § har genomgått. En förutsättning för att tillstånd skall kunna beviljas är att vid vuxenutbildningscentret finns de lärare och undervisningslokaler samt det undervisningsmateriel som behövs för undervisningen.

Enligt paragrafen stadgas närmare genom förordning om utfärdande av betyg. Till dem som har deltagit i utbildning som ordnats av ett vuxenutbildningscenter skall ges ett betyg av vilket studiernas innehåll och omfattning framgår.

3 kapitlet. Statsfinansiering

10 §. *Statsunderstöd för anskaffning av lokaler.* Enligt paragrafen kan vuxenutbildningscentren, inom ramen för det anslag som finns upptaget i statsbudgeten, enligt prövning beviljas statsunderstöd för anskaffning, grundlig

förbättring eller omdisponering av lokaler. Statsunderstöd kan beviljas till högst 33 % av de kalkylerade anläggningskostnaderna för ett projekt som godkänts för understöd. Statsunderstödet fastställs således inte enligt de faktiska kostnaderna. Avsikten är att ett enhetspris som fastställts på basis av ekonomiska projekt som redan genomförts skall utgöra grund för kalkylerna vid nybyggnad.

Statsunderstödet belopp är detsamma även om kostnaderna för byggandet avviker från de kostnader som kalkylen baserar sig på.

Genom förordning skall stadgas om de utredningar som behövs för statsunderstödet. I enlighet med den allmänna trenden eftersträvas ett så enkelt förfarande som möjligt för ansökning och beviljande.

I paragrafens 3 mom. hänvisas till 23—25 §§ lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund (35/73, nedan statsandelslagen), som gäller återbetalning av beviljat understöd.

11 §. *Specialunderstöd.* En del av de maskiner och anordningar som ett vuxenutbildningscenter behöver är så dyra att det inte kan anses ändamålsenligt att de kostnader som anskaffningen av dem medför medräknas i det pris som uppbärs för utbildningen. Ett vuxenutbildningscenter är kanske inte villigt att göra större investeringar om det inte får stöd utifrån. Utvecklingen inom arbetslivet och tekniken förutsätter dock allt oftare att sådana anskaffningar görs. Dessa anskaffningar kan utöver det egentliga lösöret också vara t.ex. datorprogram eller rättigheter att använda datornät.

Avsikten är inte att bibehålla det nuvarande förfarandet vid anskaffning, där centralförvaltningen sköter också relativt små anskaffningar. Specialunderstöd beviljas endast för särskilt dyra anskaffningar som är kända redan då statsbudgeten uppgörs.

12 §. *Verksamhetsunderstöd.* Vuxenutbildningscentren beviljas verksamhetsunderstöd för driftskostnaderna. Till skillnad från det understöd som nämns i 10 och 11 §§ skall verksamhetsunderstödet inte betalas enligt prövning. Statsrådet fastställer verksamhetsunderstödet storlek på basis av de faktiska driftskostnaderna. Avsikten är att verksamhetsunderstödet skall vara högst 30 % av

driftskostnaderna. Driftskostnader är de kostnader som vuxenutbildningscentrets verksamhet medför. Driftskostnader är inte de anläggningskostnader som avses i 10 §, för vilka understöd enligt 10 § har beviljats eller kan beviljas.

I den andra meningen i paragrafens 1 mom. uppräknas en del andra kostnadsposter, som inte skall betraktas som driftskostnader. Sådana poster är först och främst kostnader som föranleds av hyror för lokaler och ränteutgifter för lån som upptagits för anskaffning, grundlig förbättring, omdisponering eller underhåll av lokaler. För anskaffning av lokaler kan särskilt understöd enligt 10 § beviljas. Till de yrkeskurscentraler som ombildas till vuxenutbildningscenter betalas under övergångsskedet ersättning för hyreskostnaderna och, för att uppmuntra centralerna att avstå från sina hyreslokaler, understöd för anskaffning av nya lokaler. De nämnda kostnaderna skall inte mera kunna beaktas i verksamhetsunderstödet. Till driftskostnaderna skall heller inte hänföras kostnader på grund av beviljande av studiesociala förmåner, eftersom staten på basis av redovisning betalar ersättning till fullt belopp direkt till läroanstalten.

Vid en del kurscentraler bedrivs i samband med studerandenas arbetspraktik verksamhet som till sin natur är affärsverksamhet, t.ex. hotell- eller restaurang- eller byggnadsverksamhet. Detta kommer att vara möjligt också enligt den nya lagstiftningen. Utgifterna för denna verksamhet finansieras i allmänhet med avgifter som uppbärs av kunderna. Detta slag av verksamhet, som uttryckligen bedrivs i syfte att skaffa inkomster, kan komma att öka betydligt vid vuxenutbildningscentren. Enligt lagrummet inbegrips dessa kostnadsposter, som beror på verksamhet som till sin natur är affärsverksamhet och som bedrivs främst i produktionssyfte, inte i de kostnader som utgör grund för verksamhetsunderstödet. Där emot hänförs utgifterna för sådan arbetspraktik som är nödvändig för studerandenas utbildning till dessa kostnader.

Avsikten är att verksamhetsunderstödet skall fastställas skilt för varje vuxenutbildningscenter. De genomsnittliga kostnader som under en viss tid uppkommit vid vuxenutbildningscentret skall utgöra grund för understödet. Statsrådet bestämmer den period för vilken detta genomsnitt räknas ut. Kostnaderna under de

tre föregående kalenderåren skall utgöra grund vid uträkningen av understödet. De genomsnittliga driftskostnaderna skall enligt planerna räknas ut för en period om tre år för fastställande av verksamhetsunderstödet för respektive vuxenutbildningscenter. Då verksamhetsunderstödet fastställs första gången skall yrkeskurscentralernas kostnader under de tre åren före lagens ikraftträdande beaktas. Verksamhetsunderstödet belopp justeras årligen under treårsperioden så, att det motsvarar den uppskattade förändringen i kostnadsnivån.

Understödet för ett nytt vuxenutbildningscenter fastställs på basis av de verkliga driftskostnaderna vid ett fungerande center.

Verksamhetsunderstödet skall fastställas som en procentuell andel av de ovan nämnda driftskostnaderna. Denna andel skall vara densamma för alla vuxenutbildningscenter. I lagen fastställs ingen övre eller nedre gräns för den procentuella andelens belopp, utan statsrådet har i detta avseende en omfattande prövningsrätt. Härigenom kan statsrådet dimensionera understödets belopp så, att det i stort sett motsvarar det indirekta understöd som ges andra läroanstalter som säljer motsvarande utbildning.

I den arbetsgrupp som nämns på sidan 11 är avsikten att utreda möjligheterna att ytterligare förenkla finansieringsarrangemangen i fråga om vuxenutbildningscentren.

Avsikten är att genom förordning stadga om de utredningar som behövs för fastställandet och betalningen av verksamhetsunderstödet.

I paragrafens 3 mom. finns ett sedvanligt stadgande enligt vilket betalningen av verksamhetsunderstödet kan avbrytas om gällande stadganden eller föreskrifter inte iaktas i ett vuxenutbildningscenters verksamhet och om situationen inte har fåtts lagenlig inom en utsatt tid.

13 §. *Myndigheter som beslutar om statsfinansieringen.* I paragrafen stadgas om de myndigheter som beslutar om beviljande av sådan statsfinansiering som nämns i denna lag. Enligt paragrafens 1 mom. beslutar undervisningsministeriet om statsunderstöd för anläggningskostnader. Enligt 2 mom. beslutar yrkesutbildningsstyrelsen om beviljande av annan statsfinansiering. Yrkesutbildningsstyrelsen beslutar också om avbrytande av betalningen av verksamhetsunderstöd i de fall som nämns i 12 § 3 mom. Avsikten är att genom förordning

stadga om den myndighet som sköter utbetalningen.

Ändring i beslut av den myndighet som nämns i 1 och 2 mom. söks i enlighet med 17 § 2 mom.

14 §. *Förhållande till statsandelslagen.* I paragrafen stadgas uttryckligen att statsandelslagen inte tillämpas på sådan statsfinansiering som avses i denna lag annat än i de fall som nämns i 10 § 3 mom.

4 kapitlet. Särskilda stadganden

15 §. *Elevernas studiesociala förmåner.* Enligt förslaget skall läroanstalterna ordna studiesociala förmåner för de elever som deltar i grundläggande yrkesutbildning eller vidareutbildning då utbildningen köps av undervisningsmyndigheterna. Förmånerna för den som studerar vid ett vuxenutbildningscenter skall vara desamma som för studerande som deltar i motsvarande vuxenutbildning vid någon annan yrkesläroanstalt.

I denna lag föreslås inga stadganden om vad de studiesociala förmånerna skall innehålla. I stället hänvisas till lagen om studiesociala förmåner för yrkesläroanstalternas elever (498/83). Sådana förmåner som avses i lagen är avgiftsfria måltider, avgiftsfri skolskjuts och avgiftsfritt boende i ett elevhem som godkänts av yrkesutbildningsstyrelsen. Påbyggnadslinjernas studerande beviljas alla dessa förmåner.

Enligt förordningen om studiesociala förmåner för yrkesläroanstalternas elever tillämpas stadgandena om förmåner på alla studerande som deltar i grundläggande yrkesutbildning, med undantag av dem som deltar i privat- och distansundervisning. På studerande som genomgår grundläggande yrkesutbildning i form av kvällsundervisning tillämpas endast stadgandet om måltider.

Till läroanstalten betalas ersättning av statens medel för de kostnader som ordnandet av de studiesociala förmånerna medför. Kostnaderna ersätts emellertid inte enbart av staten, eftersom också kommunerna enligt ett särskilt stadgande ansvarar för de kostnader som de studiesociala förmånerna medför.

16 §. *Ersättning som skall betalas av studerandens hemkommun.* I lagen stadgas att den studerandes hemkommun är skyldig att delta i kostnaderna för utbildningen. Kommunens skyldighet begränsar sig enbart till sådan

grundläggande yrkesutbildning och utbildning som ges i form av påbyggnadslinjer som köps av undervisningsmyndigheterna. Undervisningsmyndigheten, som kan vara t.ex. länsstyrelsen eller i vissa fall också yrkesutbildningsstyrelsen, betalar till vuxenutbildningscentret ett belopp som fastställs på basis av undervisningen, de studiesociala förmånerna och övriga kostnader. Studerandens hemkommun betalar ersättningen direkt till staten.

I denna lag hänvisas i fråga om fastställandet av ersättningen till 17 § lagen om finansiering av yrkesläroanstalter. Enligt nämnda paragraf betalar elevernas hemkommun till staten per elev en ersättning, vars grunder statsrådet årligen fastställer på basis av de genomsnittliga sannolika kostnaderna för statens yrkesläroanstalter. När grunderna för ersättningen fastställs beaktas de årliga konsumtionsutgifterna för statens yrkesläroanstalter samt de utgifter som maskin-, inventarie- och apparatanskaffningar medför, från vilka intäkterna av arbetsverksamheten dras av. Av de fastställda utgifterna per elev anses den i 6 § 1 mom. lagen om finansiering av yrkesläroanstalter avsedda procentuella andel som kommunens bärkraftsklass förutsätter tillkomma staten. Dessutom stadgas i 17 § om betalningen av raterna.

17 §. *Tillämpning av lagen om yrkesläroanstalter.* I denna paragraf har samlats hänvisningsstadganden som anger när lagen om yrkesläroanstalter skall tillämpas.

Enligt 19 § 1 mom. lagen om yrkesläroanstalter omfattar grundläggande yrkesutbildning som bygger på grundskolan minst två läsår och grundläggande yrkesutbildning som bygger på studentexamen minst ett läsår. Enligt samma paragrafs 3 mom. kan, i fråga om den grundläggande yrkesutbildning som ordnas som vuxenutbildning avvikelser göras från stadgandena i 1 mom. i enlighet med vad undervisningsministeriet närmare bestämmer. Avvikelser kan behövas bl.a. på grund av de vuxnas olika livssituationer och -erfarenhet samt på grund av olika slag av undervisningsarrangemang.

Avsikten är att i den grundläggande yrkesutbildningen följa en gemensam praxis i fråga om läroplanerna, enligt vilken yrkesutbildningsstyrelsen utarbetar och godkänner grunderna för läroplanerna.

Avsikten är att genom förordning stadga att på läroplanerna skall tillämpas vad som stadgas i de förordningar som på basis av lagen om

yrkesläroanstalter har utfärdats separat för de olika formerna av läroanstalter.

Enligt 23 § 1 mom. lagen om yrkesläroanstalter skall studerandena vid en läroanstalt som ger grundläggande yrkesutbildning följa läroanstaltens ordningsregler. I 2 mom. stadgas att direktionen kan avstänga en studerande för en viss tid, dock för högst ett år åt gången, om denne inte kan tillrättavisas med andra disciplinära medel. Dessa stadganden skall tillämpas också på vuxenutbildningscentren. En skillnad blir dock att direktionen kan avstänga en elev som inte kan tillrättavisas med andra disciplinära medel för högst två månader och vid behov också helt. Kurserna vid ett vuxenutbildningscenter kommer uppenbarligen att vara så korta att det inte är ändamålsenligt att avstänga någon för en längre tid än två månader. Angående övriga disciplinära medel och förfaranden stadgas närmare genom förordning och föreskrivs i instruktionen.

Stadgandena om tystnadsplikt och rätten att erhålla uppgifter i 39 § lagen om yrkesläroanstalter skall iakttas som sådana.

Paragrafens 2 mom. gäller rätten att söka ändring i beslut som fattats på basis av denna lag eller den förordning som utfärdats med stöd av den. I sådana fall skall 40 § lagen om yrkesläroanstalter iakttas i tillämpliga delar. Ändring i ett beslut som länsstyrelsen eller direktionen för ett vuxenutbildningscenter som upprätthålls privat har fattat söks således genom besvär hos yrkesutbildningsstyrelsen i enlighet med lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

Ändring i ett beslut som har fattats av direktionen för en läroanstalt som upprätthålls av en kommun eller ett kommunalförbund söks på det sätt som stadgas i kommunallagen. Genom förordning kan dock stadgas att lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden skall iakttas också i dessa fall. Genom förordning kan stadgas om i vilka ärenden besvär rätt saknas. Angående de fall där ett ärende skall avgöras av direktionen gäller vad som stadgas i 4 mom. i den paragraf till vilken hänvisas.

18 §. *Försöksverksamhet.* Vid utvecklandet av den yrkesinriktade vuxenutbildningen har försöken en central ställning. Vid dessa försök kan det vara nödvändigt att göra avvikelser från de stadganden som gäller vuxenutbildningscentrens verksamhet. Om förfarandet föreslås stadgat genom förordning och som

undervisningsministeriet med stöd av den vid behov bestämmer. Försöken kan gälla endast undervisningsarrangemangen, men inte t.ex. ett vuxenutbildningscenters förvaltning eller dess ekonomiska grunder, såsom kommunens och statens betalningsskyldigheter.

19 §. *Användning av namn.* För att skilja mellan vuxenutbildningscenter och andra läroanstalter föreslås att benämningen yrkesutbildningscenter för vuxna endast skall få användas om läroanstalter som föreslagits i denna lag.

20 §. *Pensionsskydd.* Pensionsskyddet för de anställda vid ett vuxenutbildningscenter fastställs på olika sätt beroende på om vuxenutbildningscentret är kommunalt eller privat. I paragrafens 1 mom. konstateras att om pensionsskyddet för den som är anställd vid ett kommunalt vuxenutbildningscenter stadgas särskilt. Pensionsskyddet för den som är anställd vid en privat läroanstalt fastställs enligt 2 mom. på basis av lagen om pension för arbetstagare (359/61). Detta innebär att pensionsskyddet för de anställda vid yrkeskurscentralerna inte ändras.

21 §. *Närmare stadganden.* Paragrafen innehåller ett sedvanligt bemyndigande att utfärda förordning.

5 kapitlet. Ikraftträdande

22 §. *Ikraftträdelsestadganden.* Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1991. Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft. På detta sätt kan t.ex. uppgifter som behövs för fastställande av verksamhetsunderstöd skaffas redan före detta datum.

I paragrafens 2 mom. konstateras att om ombildningen av yrkeskurscentralerna till yrkesutbildningscenter för vuxna stadgas särskilt. Denna proposition innehåller ett lagförslag i detta syfte.

1.2. Lagen om ombildning av yrkeskurscentralerna till yrkesutbildningscenter för vuxna

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* Enligt paragrafen ombildas de yrkeskurscentraler som nämns i lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning (31/76) då lagen träder i kraft till sådana yrkesutbildningscenter för vuxna som

avses i den lag om yrkesutbildningscenter för vuxna som föreslås i denna proposition. Lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna skall tillämpas på dem. I den föreslagna lagen stadgas om avvikelser som får göras under övergångsskedet.

2 §. *Ansökan om tillstånd till upprätthållande.* Enligt 4 § i den föreslagna lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna kan ett vuxenutbildningscenter upprätthållas med statsrådets tillstånd. Också upprätthållandet av en yrkeskurscentral som ombildas till ett vuxenutbildningscenter förutsätter att ett tillstånd till upprätthållande har beviljats enligt den nya lagen. De tillstånd till grundande av en kurscentral som har beviljats enligt lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning förfaller då den nya lagen träder i kraft.

Av praktiska skäl kan tillståndsförfarandet inte alltid inledas genast då lagen har trätt i kraft. Också behandlingen av tillståndet i statsrådet tar sin tid. Paragrafens 1 mom. gör det möjligt att ansöka om tillstånd till upprätthållande ännu inom ett år efter det att lagen har trätt i kraft, dvs. senast den 31 december 1991. Förslaget innebär att en yrkeskurscentral utan avbrott kan fortsätta sin verksamhet som vuxenutbildningscenter genast då lagen träder i kraft, trots att tillstånd ännu inte har sökts eller beviljats. Om läroanstalten inte ansöker om tillstånd inom den utsatta tiden kan statsrådet enligt 2 mom. bestämma att tillståndet till upprätthållande upphör att gälla.

För att tillståndsförfarandet skall kunna göras snabbare föreslås det att tillstånd skall kunna sökas redan innan lagen träder i kraft.

3 §. *Direktionen.* Mandattiden för direktionen för en yrkeskurscentral, som tillsatts med stöd av lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning är fyra år. Vid 39 av yrkeskurscentralerna har direktionen valts för åren 1989—92 och vid tre tillsatts direktionen för åren 1990—93. De stadganden som gäller sammansättningen av och uppgifterna för direktionen för ett vuxenutbildningscenter skiljer sig från motsvarande stadganden som gäller direktionen för en yrkeskurscentral. På grund härav och då anstaltens verksamhet genomgår en grundlig förändring har det ansetts ändamålsenligt att vuxenutbildningscentren i ett så tidigt skede som möjligt har en direktion som tillsatts enligt den nya lagen. Denna direktion kan fungera som direktion först sedan denna lag träder i kraft.

4 §. *Instruktionen.* Ett vuxenutbildningscenter skall ha en instruktion. Den godkänns av direktionen och fastställs av länsstyrelsen (privata vuxenutbildningscenter) eller av fullmäktige eller förbundsfullmäktige (kommunala vuxenutbildningscenter). Enligt förslaget skall instruktionen föredras för fastställelse senast den 31 december 1991, dvs. inom ett år efter att lagen har trätt i kraft. Detta övergångsskede behövs på grund av den tid det tar att bereda och fastställa instruktionen.

Föreskrifter om frågor som omfattas av den nya instruktionen bör kunna meddelas genast då lagen träder i kraft. Enligt förslaget får direktionen innan instruktionen fastställs temporärt besluta om de frågor om vilka senare skall föreskrivas i instruktionen.

5 §. *Slutförande av utbildning.* Då den nya lagstiftningen träder i kraft pågår kurs- och annan utbildningsverksamhet vid yrkeskurscentralerna. I paragrafen stadgas om slutförandet av denna pågående utbildning. Paragrafen gäller endast sådan utbildning som finansieras av staten, närmast då sysselsättningsfrämjande utbildning. Den nya lagen inverkar inte på fortsättandet av annan slags utbildning.

Enligt paragrafens 1 mom. skall när denna lag träder i kraft den pågående utbildningen fortsätta så, att de studerande har möjlighet att slutföra denna enligt den fastställda läroplanen. Ett vuxenutbildningscenter kan inte avbryta sysselsättningskurser eller andra kurser genom att åberopa t.ex. det ändrade finansieringssystemet.

Enligt paragrafens 2 mom. betalas till en läroanstalt för utbildning som fortsätter efter att lagen har trätt i kraft en särskild betalning av statens medel. Betalningen erläggs under anslagen för arbetsministeriets huvudtitel. I fråga om den utbildning som avses i detta moment sluter arbetskraftsmyndigheten avtal om att erlagga betalning enligt 5 § 2 mom. Betalningen är lika stor som det belopp som staten skulle ha varit skyldig att betala enligt lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning. Från betalningen dras dock av ett belopp som motsvarar det verksamhetsunderstöd som betalas med stöd av lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna samt de andelar av ersättningen som avses i 7—8 §§ i denna lag, för att flerdubbel ersättning inte skall betalas till ett vuxenutbildningscenter för den ovan nämnda utbildningen. Den betalning som nämns i lagrummet betalas till vuxenutbildningscentren

endast för utbildning som getts åren 1991 och 1992.

Staten deltar, på det sätt som avses i läroavtalslagen, i finansieringen av den utbildning enligt läroavtalslagen som nämns i paragrafen också efter att denna lag har trätt i kraft.

6 §. *Personalens ställning.* Enligt den nya lagen ersätter staten inte längre direkt de kostnader, t.ex. löneutgifter, som vuxenutbildningscentren åsamkas av ordnandet av utbildning. I paragrafen stadgas för tydlighetens skull att ändringen av finansieringssystemet inte påverkar ställningen för den personal vars lönekostnader staten helt eller delvis har ersatt. Personalens löne- och andra förmåner blir oförändrade. Antalet sådana anställda uppgår vid yrkeskurscentralerna till ca 3 000.

Inrättandet av vuxenutbildningscenter behöver inte leda till några förändringar i nugällande förhandlingssystem i fråga om villkoren för anställningsförhållanden.

7 §. *Ersättning av hyror för lokaler.* Yrkeskurscentralerna har egna lokaler, lokaler som staten har överlåtit i deras bruk samt hyrda lokaler. 35 yrkeskurscentraler arbetar i hyrda lokaler. De hyrda lokalerna har i många fall visat sig vara oekonomiska. Därför vore en övergång till egna lokaler ofta motiverad. Man försöker stöda denna utveckling. Enligt lagförslagets 10 § deltar staten med en betydande insats i de kostnader som ett vuxenutbildningscenter som arbetar i hyrda lokaler åsamkas av skaffandet av egna lokaler. Upprätthållaren av ett vuxenutbildningscenter som arbetar i hyrda lokaler skall inom en viss tid ordna utrymmesfrågan på ett så ekonomiskt sätt som möjligt. Under denna tid deltar staten fortfarande i hyreskostnaderna.

En del av yrkeskurscentralernas hyresavtal har ingåtts på viss tid. Såväl korttids- som långtidsavtal förekommer. En del av avtalen gäller tills vidare, och de förutsätter antingen särskild uppsägning eller kan sägas upp vid bestämda tidpunkter. Staten har ersatt de hyror som yrkesutbildningsstyrelsen genom ett särskilt beslut eller genom allmänna anvisningar har godkänt såsom kostnader för sysselsättningsfrämjande utbildning.

Enligt paragrafens 1 mom. skall staten t.o.m. utgången av år 1995 fortfarande ersätta kostnaderna för hyrning av lokaler som behövs för den utbildning som ordnas vid ett vuxenutbildningscenter, på samma sätt som dessa kostnader tidigare har ersatts enligt lagen om

sysselsättningsfrämjande utbildning. Kostnaderna ersätts således till det fulla beloppet, till den del de inte kan anses överdrivna eller oskäligt höga. Om ett vuxenutbildningscenter under åren 1991—95 flyttar till andra hyreslokaler, skall yrkesutbildningsstyrelsen bestämma till vilka delar hyreskostnaderna kan anses godtagbara. Ersättningen kan i sin helhet uppgå till högst det belopp med vilket staten tidigare har deltagit i hyrorna. Också i dessa fall ersätter staten hyreskostnaderna endast t.o.m. år 1995.

Paragrafens 2 mom. gäller ersättandet av hyreskostnader som grundar sig på hyresavtal som yrkesutbildningsstyrelsen har godkänt. I lagrummet avses sådana hyresavtal som gäller vid utgången av år 1990 och som fortfarande gäller också efter år 1995. Hyreskostnader som baserar sig på sådana avtal ersätts i samma omfattning som de har ersatts innan lagen trätt i kraft. Om hyresavtalet kan sägas upp av hyresgästen och denna uppsägningsrätt inte utnyttjas, ersätter staten med stöd av detta moment hyreskostnaderna endast till den tidpunkt då avtalet hade upphört att gälla om det hade sagts upp. Under de senaste åren har yrkesutbildningsstyrelsen inte godkänt några långvariga hyresavtal.

8 §. *Ersättning av hyresvärden.* Sammanlagt 20 yrkeskurscentraler har i sitt bruk eller håller på att bygga lokaler som ägs av upprätthållaren. För dessa lokaler betalar staten till upprätthållaren ett hyresvärde i enlighet med de grunder som statsrådet har fastställt. Hyresvärdet utgörs av den kapitalersättning som uträknas på basis av byggnadens anskaffningsvärde och av underhållskostnaderna för byggnaden. Då lagen träder i kraft återstår kalkylerade anskaffningskostnader till ett belopp av uppskattningsvis ca 120 milj. mk.

Enligt paragrafen slopas systemet med hyresvärden så, att staten betalar ett belopp om 60 % av det anskaffningsvärde som återstår för lokaler dvs. av det belopp från vilket kapitalersättningar och eventuella amorteringar har dragits av. Återstoden av anskaffningsvärdet skall upprätthållaren stå för. Ersättningen betalas för de lokaler för vilka byggnadsprogrammet har godkänts innan denna lag träder i kraft. Den betalas till upprätthållaren under sju års tid, dvs. åren 1991—1997, i lika stora årliga rater.

9 §. *Överlåtelse av fastigheter och inventarier.* Åtta kurscentraler arbetar i fastigheter

som ägs av staten och som överlåtits i centralens bruk. Värdet av dessa fastigheter beräknas uppgå till ca 450 milj. mk. Enligt paragrafens 1 mom. överläts de nämnda fastigheterna, som behövs för att vuxenutbildningscentren skall kunna fullgöra den uppgift som nämns i 1 § lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna, och som är i en kurscentralens varaktiga bruk, vid utgången av år 1990 utan ersättning till upprätthållaren av vuxenutbildningscentret. Statsrådet beslutar om överlåtelsen och kan uppställa sådana villkor för överlåtelsen som det anser vara nödvändiga. Statsrådet kan t.ex. förutsätta att en fastighet som staten har överlåtit under en tid som statsrådet bestämmer används enbart av vuxenutbildningscentret.

Den tid som behövs för de åtgärder som överlåtelsen av en fastighet förutsätter varierar för de olika vuxenutbildningscentren. Någon exakt tidpunkt för överlåtelsen anges således inte i lagförslaget. Fastigheten bör dock överlåtas före utgången av år 1995. Fram till överlåtelsen, dock högst till utgången av år 1995, står de ovan nämnda fastigheterna utan ersättning till vuxenutbildningscentrens förfogande.

Yrkeskurscentralerna har i sitt bruk också inventarier som anskaffats med statsmedel till ett värde av uppskattningsvis ca 200 milj. mk. Enligt paragrafens 2 mom. överläts dessa inventarier före utgången av år 1991 utan ersättning till upprätthållarna av vuxenutbildningscentren. Yrkesutbildningsstyrelsen beslutar om överlåtelsen. Yrkesutbildningsstyrelsen kan uppställa sådana villkor för överlåtelsen som den anser vara nödvändiga och fördela inventarierna på de olika vuxenutbildningscentren på ett ändamålsenligt sätt, oberoende av var inventarierna finns då lagen träder i kraft.

10 §. *Statsunderstöd för anskaffning av egna lokaler som ersätter hyreslokaler.* Såsom tidigare konstaterats försöker man i propositionen uppmuntra vuxenutbildningscentren att flytta från oekonomiska hyreslokaler till egna lokaler. I detta syfte betalar staten till upprätthållaren av ett vuxenutbildningscenter understöd för avkortning av lån som upptagits för anskaffning av nya lokaler. För att understöd skall kunna betalas måste de nya lokalerna skaffas före utgången av år 1995. Fram till denna tidpunkt betalar staten enligt 7 § ersättning för hyrorna för lokaler. En ytterligare förutsättning för understödet är att de nya

lokalerna ersätter de lokaler som tidigare varit i bruk.

Understödet betalas i lika stora rater under sju års tid. I understöd betalas årligen det belopp som staten enligt 7 § skulle ha varit skyldig att betala till upprätthållaren i ersättning för hyreskostnader för det första hela kalenderåret för vilket sådan ersättning inte har betalats. Om de nya lokalerna t.ex. har tagits i bruk under år 1993, uppgår det årliga understödet till det belopp som på basis av hyreskostnaderna för de ersatta lokalerna skulle ha betalats till upprätthållaren år 1994. Förslaget innebär att upprätthållaren av ett vuxenutbildningscenter, då han ersätter hyreslokaler med andra lokaler, under samma tid inte kan få både sådan ersättning för hyreskostnader som nämns i 7 § och sådant statsunderstöd som nämns i denna paragraf. Det årliga anslag som anvisats för vuxenutbildningscentrens lokaler ökar således inte heller. Maximibeloppet av det statsunderstöd som betalas årligen får enligt lagrummet inte överstiga 60 % av de anläggningskostnader som nämns i 10 § i den föreslagna lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna. Den myndighet som sköter utbetalningen av statsunderstödet skall reda ut de kalkylerade anläggningskostnaderna för de nya lokalerna. Denna 60-procentsregel kommer sannolikt inte att behöva tillämpas i praktiken, eftersom det sammanlagda beloppet av hyreskostnaderna under sju år i allmänhet inte kommer att nå upp till denna gräns.

Enligt paragrafens 2 moment betalas till upprätthållaren inget sådant understöd som nämns i denna paragraf, om han redan har beviljats sådant understöd för anläggningskostnader som nämns i 10 § lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna.

11 §. *Återbetalning av statsunderstöd.* Angående återbetalning av värdet av fast egendom som överlåtits enligt 8—10 §§ i denna lag gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 23, 24 och 25 §§ lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund. Avsikten med stadgandena är att trygga att värdet av de egendomsposter som staten har överlåtit återbördas till staten då den fasta egendomen inte längre används för det ändamål för vilket staten har överlåtit den. Värdet av den egendom som staten har överlåtit skall enligt 24 § i denna lag återbetalas till staten om överlåtelse-tagaren, dvs. upprätthållaren av vuxenutbildningscentret, överlåter den eller använder den

för något annat ändamål än det för vilket staten har överlåtit den. I 25 § i den lag till vilken hänvisas stadgas om hur det värde som skall återbetalas till staten bestäms. Angående återbetalning till staten av försäkrings- eller annan skadeersättning som erhållits för den egendom som staten har överlåtit stadgas i 23 § i denna lag. I övriga fall, utom i de nämnda, tillämpas inte lagen på den statsfinansiering som anses i denna lag.

12 §. *Ikraftträdande.* Paragrafen innehåller ett ikraftträdelsestadgande.

13 §. *Stadganden som upphävs.* I denna lag föreslås att lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning jämte senare ändringar upphävs.

När den nya lagstiftningen träder i kraft, sker sysselsättningsutbildning även annorstädes än i yrkeskurscentralerna. I denna paragraf stadgas om att sådan utbildning som är på hälft skall slutföras. I fråga om yrkeskurscentralerna finns motsvarande stadgande i 5 § i denna lag.

Enligt paragrafens 3 mom. erläggs betalning för fortlöpande sysselsättningsutbildning som yrkesläroanstalten ordnas sedan denna lag har trätt i kraft på samma sätt som 5 § 2 mom. i denna lag föreslås stadga i fråga om yrkeskurscentraler.

De tillstånd till grundande av yrkeskurscentraler som nämns i lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning och som beviljats av statsrådet förfaller samtidigt som lagen upphävs. Härvid förfaller också de tillstånd som yrkesutbildningsstyrelsen beviljat yrkeskurscentralerna och som gäller kurscentralernas avdelningar eller utbildningsområden samt antalet varaktiga utbildningsplatser och kurscentralernas totala antal elever.

I lagen om räntestöds krediter för fackliga kurscentra (501/70) stadgas om räntestöds krediter som beviljas yrkeskurscentralerna. Staten betalar räntestödet för dessa krediter av det anslag som årligen reserveras i budgeten för ändamålet. För räntestöds krediter som godkännts innan denna lag trätt i kraft beviljas räntestöd på det sätt som stadgas i den ovan nämnda lagen dock så, att angående fastställandet av räntestödet stadgas i denna lag. I statsbudgeten fastställs årligen beloppet av den räntegottgörelse som staten skall betala till räntestöds kreditgivaren. Den ränta som kredittagaren betalar utgörs av skillnaden mellan den ränta som kreditgivaren uppbar och den räntegottgörelse som fastställts i statsbudgeten.

Den ränta som en kreditanstalt uppbär för en räntestöds-kredit åt en yrkeskurscentral får uppgå till högst den räntesats som kreditanstalten i allmänhet tillämpar på krediter för liknande ändamål. För närvarande beslutar statsrådet om vilken räntesats som kreditanstalterna högst kan uppbära.

1.3. Lag om yrkesläroanstalter

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* Enligt den föreslagna lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna är yrkesutbildningscentren för vuxna yrkesläroanstalter som är underställda yrkesutbildningsstyrelsen. Enligt förslaget skall de dock inte höra till tillämpningsområdet för lagen om yrkesläroanstalter. Därför föreslås till lagen om yrkesläroanstalter fogat ett 4 mom. till 1 § enligt vilket vuxenutbildningscentren står utanför lagens tillämpningsområde. Med anledning av ändringen ändras nuvarande 4 mom. till 5 mom.

1.4. Lag om yrkesutbildningsstyrelsen och distriktsförvaltningen under den

2 och 3 §§. I lagen om yrkesutbildningsstyrelsen och distriktsförvaltningen under den föreslås en del ändringar av teknisk natur, som beror på att yrkeskurscentralerna ombildas till yrkesutbildningscenter för vuxna.

1.5. Lag om finansiering av yrkesläroanstalter

10 d §. *Statsunderstöd för yrkesinriktad kursverksamhet.* Lagens 10 d § föreslås bli ändrad så att till paragrafen fogas ett omnämnande av de kostnader som berättigar till statsandel. I gällande paragraf hänvisas i fråga om kostnaderna till 12 § 1 mom. i samma lag. Eftersom nämnda lagrum föreslås bli ändrat till sitt innehåll föreslås att hänvisningen i 10 d § slopas.

4 kapitlet. *Statsfinansiering för annan yrkesutbildningen.* Sedan de föreslagna ändringarna har gjorts i detta kapitlets paragrafer motsvarar kapitlets rubrik inte mera innehållet. Av denna anledning föreslås kapitlets rubrik bli ändrad.

12 §. *Statsandel och statsunderstöd för avlöning av en föreståndare för en vuxenutbild-*

ningsavdelning. Statsandelar och statsunderstöd beviljas fortfarande till 70 procent av de kostnader som föranleds av lönen åt en föreståndare eller motsvarande vid en vuxenutbildningsavdelning i en läroanstalt som ger grundläggande yrkesutbildning samt arbetsgivarens socialskyddsavgifter och pensionsförsäkringspremier.

12 a §. *Finansiering av fortbildning.* Yrkesutbildningsstyrelsen har till yrkesläroanstalterna betalat statsunderstöd enligt prövning för kostnaderna för den kursverksamhet som de har anordnat. I fråga om de statliga läroanstalterna har kostnaderna för kursverksamheten betalats.

Genom propositionen överförs beslutanderätten i fråga om den statliga finansieringen av fortbildning som ordnas i form av kurser från yrkesutbildningsstyrelsen på länsstyrelsen. Länsstyrelsens uppgift är att köpa sådan utbildning av olika yrkesläroanstalter. Köpen kan förutom till kommunala och privata läroanstalter också rikta sig till statliga läroanstalter. För läroanstalterna är fortbildningen alltid avgiftsbelagd service.

Avsikten är att liksom i dag i statsbudgeten begränsa den statliga finansieringsandelen till högst 85 % av kostnaderna för fortbildningen. Återstoden finansieras genom deltagaravgifter.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Avsikten är att med stöd av den föreslagna lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna utfärda en förordning om yrkesutbildningscenter för vuxna. I den skall tas in närmare stadganden om bl.a. ansökande av tillstånd till upprätthållande, förvaltning, undervisning, behörighetsvillkor, disciplinära medel samt ändringssökande. Statsrådet beslutar om grunderna för det verksamhetsunderstöd som beviljas vuxenutbildningscentren.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft vid ingången av 1991. Avsikten är att lagen om den arbetspolitiska vuxenutbildningen skall träda i

kraft samtidigt. En proposition som gäller denna behandlas också i riksdagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag om yrkesutbildningscenter för vuxna

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Yrkesutbildningscenter för vuxna

Ett yrkesutbildningscenter för vuxna, nedan vuxenutbildningscenter, är en yrkesläroanstalt som är underställd yrkesutbildningsstyrelsen.

Vuxenutbildningscentren har till uppgift att bjuda ut och ordna yrkesinriktad vuxenutbildning och annan utbildning som stöder denna. Vid ett vuxenutbildningscenter kan också ordnas service, forskning och arbetsverksamhet som stöder den yrkesinriktade vuxenutbildningen eller har nära anknytning till den.

2 §

Yrkesinriktad vuxenutbildning

Med yrkesinriktad vuxenutbildning avses i denna lag grundläggande yrkesutbildning samt yrkesinriktad vidareutbildning och fortbildning som ges i form av vuxenutbildning.

Den grundläggande yrkesutbildningen i form av vuxenutbildning utgörs av grundläggande yrkesutbildning enligt lagen om yrkesläroanstalter (487/87) eller annan grundläggande yrkesutbildning som kan jämföras med denna.

Vidareutbildningen och fortbildningen byggs på den grundläggande yrkesutbildningen

eller på yrkesskicklighet som har förvärvats genom arbete. Till vidareutbildningen hör också den utbildning i form av påbyggnadslinjer som avses i 18 § lagen om yrkesläroanstalter samt till fortbildningen också den utbildning i kursform som avses i samma paragraf.

3 §

Grunderna för ett vuxenutbildningscenters ekonomi

Upprätthållandet av ett vuxenutbildningscenter finansieras huvudsakligen med de utbildningsinkomster av myndigheter, företag och samfund samt med inkomster av annan verksamhet. Centret beslutar själv hur verksamheten skall prissättas. Angående statsunderstöd, specialunderstöd och verksamhetsunderstöd som beviljas vuxenutbildningscentren stadgas nedan.

Ett vuxenutbildningscenter får inte upprätthållas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

4 §

Tillstånd till upprätthållande

Med statsrådets tillstånd kan kommuner eller kommunalförbund eller registrerade finska samfund eller stiftelser upprätthålla ett vuxenutbildningscenter. Beviljande av tillstånd förutsätter att läroanstalten är påkallad av ett

utbildningsbehov. Statsrådet kan efter att ha hört upprätthållaren vid behov ålägga denna utbildningsskyldigheter. Statsrådet kan efter att ha hört upprätthållaren återkalla tillståndet eller ändra det, om förändringar i utbildningsbehovet förutsätter det eller om vuxenutbildningscentret inte fullgör de skyldigheter som det har ålagts.

Med statsrådets tillstånd får rätten att upprätthålla ett vuxenutbildningscenter överlåtas på någon annan.

2 kap.

Förvaltning, personal och studerande

5 §

Instruktion

Ett vuxenutbildningscenter skall ha en instruktion. I instruktionen bestäms om de allmänna grunderna för verksamheten, förvaltningen och övriga frågor på det sätt som stadgas genom förordning. Instruktionen godkänns av direktionen. Instruktionen för ett privat vuxenutbildningscenter fastställs av länsstyrelsen och instruktionen för ett kommunalt vuxenutbildningscenter av kommunfullmäktige eller förbundsfullmäktige.

6 §

Förvaltningsorgan

Ett vuxenutbildningscenter skall ha en av upprätthållaren tillsatt direktion, som leder och övervakar läroanstaltens verksamhet. Om rätten att närvara vid direktionens möten stadgas genom förordning och bestäms i instruktionen.

Ett vuxenutbildningscenter skall ha en rektor, som lyder under direktionen och som skall leda centrets verksamhet.

Rektorn och medlemmarna av direktionen handlar i sitt uppdrag under tjänsteansvar.

Vid ett vuxenutbildningscenter skall för samarbetet mellan lärarna, den övriga personalen och studerandena finnas en läroanstaltskommission, om vilken bestäms närmare i instruktionen.

7 §

Personal

Ett vuxenutbildningscenter skall förutom rektor ha lärare i arbetsavtalsförhållande och annan personal.

Om rektorns och, vid behov, lärarnas behörighet stadgas genom förordning.

8 §

Intagning av studerande

Om intagning av studerande stadgas och föreskrivs särskilt.

9 §

Utfärdande av betyg

Yrkesutbildningsstyrelsen beviljar på ansökan vuxenutbildningscentren tillstånd för viss tid eller tillsvidare att utfärda betyg för slutförd grundutbildning enligt 2 § på det utbildningsområde som nämns i tillståndet.

Om utfärdande av betyg stadgas närmare genom förordning.

3 kap.

Statsfinansiering

10 §

Statsunderstöd för anläggningskostnader

Ett vuxenutbildningscenter kan inom ramen för ett anslag i statsbudgeten beviljas statsunderstöd för anskaffning, grundlig förbättring eller omDispositionering av lokaler. Understöd kan beviljas till högst 33 procent av de kalkylerade kostnaderna för det projekt som godkänts för understöd.

Om de utredningar som behövs för erhållande av statsunderstöd stadgas genom förordning.

På statsunderstöd som har beviljats för ett vuxenutbildningscenters anläggningskostnader tillämpas vad som stadgas i 23—25 §§ lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund, nedan statsandelslagen.

11 §

Specialunderstöd

Ett vuxenutbildningscenter kan inom ramen för ett anslag i statsbudgeten beviljas specialunderstöd för nödvändiga anskaffningar till centralen, om detta behövs på grund av att anskaffningarna är speciellt dyra.

12 §

Verksamhetsunderstöd

Ett vuxenutbildningscenter beviljas verksamhetsunderstöd vars grunder statsrådet fastställer på basis av de faktiska driftskostnaderna. Till driftskostnaderna hänförs inte kostnader som föranleds av hyror för lokaler, av ränteutgifter för lån för anskaffning, grundlig förbättring, omDispositionering eller underhåll av lokaler, av elevernas studiesociala förmåner eller av hotell- eller restaurangrörelse eller byggnadsverksamhet eller av verksamhet som till sin natur är affärsverksamhet och som kan jämföras med dessa.

Om de utredningar som behövs för erhållande av verksamhetsunderstöd stadgas genom förordning.

Följer vuxenutbildningscentralen i sin verksamhet inte gällande stadganden och föreskrifter och har denna underlåtelse inte avhjälpats inom en utsatt tid, kan utbetalningen av verksamhetsunderstödet avbrytas.

13 §

Myndigheter som beslutar om statsfinansiering

Undervisningsministeriet beslutar om beviljande av statsunderstöd för anläggningskostnader.

Yrkesutbildningsstyrelsen beslutar om beviljande av specialunderstöd och verksamhetsunderstöd samt om avbrytande av utbetalningen av verksamhetsunderstöd.

14 §

Förhållande till statsandelslagen

På statsfinansiering enligt denna lag tillämpas inte statsandelslagen, utom i de fall som nämns i 10 § 3 mom.

4 kap.

Särskilda stadganden

15 §

Elevernas studiesociala förmåner

Till den som deltar i sådan grundläggande yrkesutbildning eller utbildning i form av påbyggnadslinjer som undervisningsmyndigheterna köper ger läroanstalten samma studiesociala förmåner som de studerande som deltar i motsvarande vuxenutbildning får enligt lagen om studiesociala förmåner för yrkesläroanstalternas elever (498/83). Kostnaderna för förmånerna betalas åt läroanstalten av anslag som har reserverats under undervisningsministeriets huvudtitel i statsbudgeten.

16 §

Ersättning som skall betalas av en studerandes hemkommun

Om en studerande deltar i sådan grundläggande yrkesutbildning eller utbildning i form av påbyggnadslinjer som ordnas vid vuxenutbildningscenter och som undervisningsmyndigheterna köper, är hans hemkommun skyldig att betala ersättning till staten. Angående ersättningen gäller vad som stadgas i 17 § lagen om finansiering av yrkesläroanstalter (494/83).

Med en elevs hemkommun avses den kommun där studeranden vid ingången av kalenderåret i fråga har sin hemort enligt lagen om befolkningsböcker (141/69).

17 §

Tillämpningen av lagen om yrkesläroanstalter

På vuxenutbildningscentren tillämpas följande stadganden i lagen om yrkesläroanstalter:

1) 19 § i fråga om längden av den grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av vuxenutbildning,

2) 20 § i fråga om läroplanerna,

3) 23 § i fråga om studerandenas skyldigheter, dock så att en studerande vid ett vuxenutbildningscenter kan avstängas antingen för högst två månader eller permanent, samt

4) 39 § i fråga om tystnadsplikt och rätt att erhålla uppgifter.

Angående rätten att söka ändring i ett beslut som har fattats på basis av denna lag eller en förordning som utfärdats med stöd av den

gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 40 § lagen om yrkesläroanstalter.

18 §

Försöksverksamhet

I försöksverksamheten vid ett vuxenutbildningscenter kan beträffande undervisningsarrangemangen avvikelser göras från denna lag enligt vad som stadgas genom förordning och som undervisningsministeriet med stöd av den vid behov bestämmer.

19 §

Användning av namn

Benämningen yrkesutbildningscenter för vuxna får användas endast om sådana läroanstalter som avses i denna lag.

20 §

Pensionskydd

Om rätten till pension för den som är anställd vid ett kommunalt vuxenutbildningscenter och om familjepension efter honom stadgas särskilt.

Om rätten till pension för den som är anställd vid ett privat vuxenutbildningscenter och om familjepension efter honom gäller vad som stadgas i lagen om pension för arbetstägare (395/61).

21 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

5 kap.

Ikraftträdande

22 §

Ikraftträdelsestadganden

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991. Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft.

Angående ombildningen av yrkeskurscentralerna till vuxenutbildningscenter stadgas särskilt.

2.

Lag**om ombildning av yrkeskurscentralerna till yrkesutbildningscenter för vuxna**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Lagens tillämpningsområde

När denna lag träder i kraft ombildas de yrkeskurscentraler som avses i lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning (31/76) i enlighet med denna lag till sådana yrkesutbildningscenter för vuxna (*vuxenutbildningscenter*) som nämns i lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna (/).

2 §

Ansökan om tillstånd till upprätthållande

Ett sådant vuxenutbildningscenter som nämns i 1 § kan upprätthållas innan tillstånd

har beviljats. Tillstånd till upprätthållande av ett vuxenutbildningscenter skall dock sökas senast den 31 december 1991. Försummas detta kan statsrådet förvägra rätten till upprätthållande.

Tillstånd till upprätthållande kan sökas och åtgärder som är nödvändiga för behandlingen av tillståndet vidtas redan innan denna lag träder i kraft.

3 §

Direktionen

Till ett sådant vuxenutbildningscenter som nämns i 1 § skall väljas en ny direktion. Direktionen kan tillsättas redan innan lagen träder i kraft.

4 §

Instruktionen

Instruktionen för ett sådant vuxenutbildningscenter som nämns i 1 § föredras för fastställelse senast den 31 december 1991. För fastställelsen beslutar direktionen temporärt om de ärenden om vilka skall bestämmas i instruktionen.

5 §

Slutförande av utbildning

När denna lag träder i kraft skall den statsfinansierade pågående utbildningen vid yrkeskurscentralerna fortsättas i enlighet med läroplanerna så, att studerandena har möjlighet att slutföra den.

För ovan i 1 mom. nämnd utbildning som åren 1991—92 ges betalar staten ett lika stort belopp som den skulle vara skyldig att betala i ersättning enligt lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning. Från betalningen dras av den del av driftskostnaderna enligt 12 § lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna och de andelar av ersättningen som avses i 7—8 §§ i denna lag.

6 §

Personalens ställning

Yrkeskurscentralernas personal, vars lönekostnader staten helt eller delvis har ersatt, fortsätter med oförändrade förmåner sin anställning vid vuxenutbildningscentren när denna lag träder i kraft.

7 §

Ersättning av hyror för lokaler

Staten ersätter till och med utgången av 1995 upprätthållaren av ett vuxenutbildningscenter för de kostnader som denne åsamkas av hyrningen av lokaler som är nödvändiga för verksamheten vid centret i samma omfattning som staten deltar i dessa kostnader innan denna lag träder i kraft.

Efter år 1995 ersätter staten i samma omfattning som tidigare till utgången av hyresavtalsperioden eller, om avtalet gäller tills vidare, till den tidpunkt då avtalet kunde upphöra på grund av uppsägning, de kostnader som föranleds av hyresavtal som var i kraft den 31 december 1990 och som gäller lokaler som är

nödvändiga för verksamheten vid ett vuxenutbildningscenter, om yrkesutbildningsstyrelsen har godkänt dessa avtal genom ett särskilt beslut.

8 §

Ersättning av hyresvärden

Staten ersätter upprätthållaren av ett vuxenutbildningscenter för kostnaderna för egna lokaler som yrkeskurscentralen har anskaffat till ett belopp som är 60 procent av anskaffningsvärdet, efter att från detta värde har dragits av de årliga amorteringarna och kapitalersättningarna. Ersättning betalas för lokaler i fråga om vilka programmet för genomförande har godkänts innan denna lag träder i kraft. Ersättningen betalas i lika stora rater under sju års tid efter att denna lag har trätt i kraft.

9 §

Överlåtelse av fastigheter och inventarier

Statsrådet överlåter utan ersättning före utgången av år 1995 på villkor som det fastställer till upprätthållarna av vuxenutbildningscentren de statsägda fastigheter som den 31 december 1990 är i yrkeskurscentralernas varaktiga bruk och som behövs för att vuxenutbildningscentren skall kunna fullgöra sin uppgift. Vuxenutbildningscentren får utan ersättning använda dessa fastigheter, tills överlåtelsen sker dock högst till utgången av år 1995.

Inventarier som anskaffats med statsmedel och som är i varaktigt bruk vid yrkeskurscentralerna överlåts före utgången av år 1991, på de villkor som yrkesutbildningsstyrelsen bestämmer, utan ersättning till upprätthållarna av vuxenutbildningscentren.

10 §

Statsunderstöd för anskaffning av egna lokaler som ersätter hyreslokaler

Till en upprätthållare av ett vuxenutbildningscenter som före utgången av år 1995 med äganderätt förvärvar nödvändiga utbildnings- och verksamhetslokaler i stället för de lokaler som har hyrts betalar staten statsunderstöd för anskaffningen av lokalerna. I statsunderstöd betalas under sju års tid årligen det belopp som staten med stöd av 7 § denna lag skulle vara skyldig att betala till vuxenutbildningscentret

för det första hela kalenderåret, dock högst 60 procent av de anläggningskostnader som nämns i 10 § lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna.

Statsunderstöd enligt denna paragraf betalas inte om vuxenutbildningscentret har beviljats statsunderstöd enligt 10 § lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna.

11 §

Återbetalning av statsunderstöd

Angående återbetalning av värdet av fastigheter som nämns i 8—10 §§ gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 24 och 25 §§ lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund. På motsvarande sätt gäller i tillämpliga delar vad som i 23 § nämnda lag stadgas om betalning av försäkrings- eller annan skadeersättning. I andra fall än de som anges ovan tillämpas den nämnda lagen inte på statsfinansiering enligt denna lag.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

13 §

Stadganden som upphävs

Genom denna lag upphävs lagen den 16 januari 1976 om sysselsättningsfrämjande utbildning (31/76) jämte ändringar. Samtidigt förfaller de tillstånd att grunda en yrkeskurscentral som har beviljats.

Den sysselsättningsfrämjande utbildning som innan denna lag trätt i kraft har inletts, skall fortsättas så att de studerande har möjlighet att slutföra den.

För i 2 mom. nämnd sysselsättningsfrämjande utbildning som ges åren 1991—94 betalar staten ett lika stort belopp som den skulle ha varit skyldig att betala i ersättning enligt lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning.

Genom denna lag upphävs också lagen den 15 juli 1970 om räntestöds krediter för fackliga kurscentra (501/70). I enlighet med stadgandena i nämnda lag betalar staten fortfarande räntestöd för krediter som med stöd av nämnda lag har godkänts som räntestöds krediter för fackliga kurscentra innan denna lag träder i kraft. Räntestödets belopp fastställs dock årligen i statsbudgeten. Den ränta som skall uppbäras hos räntestöds kredittagaren utgörs av skillnaden mellan räntestödet och den ränta som kreditanstalten uppbär. Vad som stadgas i 5 § 2 mom. nämnda lag tillämpas inte på de krediter som avses i detta moment.

3.

Lag**om ändring av 1 § lagen om yrkesläroanstalter**

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 1 § lagen den 10 april 1987 om yrkesläroanstalter (487/87), sådant detta lagrum lyder delvis ändrat genom lag av den 14 juli 1989 (673/89), ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Angående yrkesutbildningscentren för vuxna stadgas särskilt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

4.

Lag

om ändring av 2 och 3 §§ lagen om yrkesutbildningsstyrelsen och distriktsförvaltningen under den

I enlighet med riksdagens beslut ändras 2 § 2 mom. 1 punkten och 3 § 3 punkten lagen den 10 april 1987 om yrkesutbildningsstyrelsen och distriktsförvaltningen under den (488/87) som följer:

2 §	3 §
-----	-----
Yrkesutbildningsförvaltningen skall	Under yrkesutbildningsförvaltningen faller
1) främja yrkesutbildningen samt leda och övervaka planeringen och verksamheten vid de yrkesläroanstalter som enligt gällande stadganden är underställda yrkesutbildningsförvaltningen,	3) yrkesutbildningscentren för vuxna,
-----	-----
	Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

5.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av yrkesläroanstalter

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 3 juni 1983 om finansiering av yrkesläroanstalter (494/83) 10 d §, rubriken för 4 kap. samt 12 §, av dessa lagrum 10 d § sådan den lyder i lag av den 14 juli 1989 (674/89), 12 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 12 juli 1985 (624/85), samt fogas till lagen en ny 12 a § som följer:

10 d §	4 kap.
<i>Statsunderstöd för yrkesinriktad kursverksamhet</i>	Statsfinansiering för annan yrkesutbildning
-----	-----
Till upprätthållaren av en specialyrkesläroanstalt betalas statsunderstöd med vilket följande kostnader för kursverksamhet ersätts i sin helhet:	12 §
1) lön till vuxenutbildningsavdelningens föreståndare eller motsvarande person samt arbetsgivarens socialskyddsavgifter och pensionsförsäkringspremier för dessa löner, samt	<i>Statsandel och statsunderstöd för avlöning av en föreståndare för en vuxenutbildningsavdelning</i>
2) övriga nödvändiga driftskostnader som föranleds av kurser.	För kostnaderna för löner till vuxenutbildningsavdelningens föreståndare eller motsvarande person vid en kommunal eller privat läroanstalt som ger grundläggande yrkesutbildning samt arbetsgivarens socialskyddsavgifter och pensionsförsäkringspremier för dessa löner

beviljas statsandel och statsunderstöd till 70
procent.

12 a §

Finansieringen av fortbildning

Länsstyrelsen kan inom ramen för ett anslag

anvisats i statsbudgeten hos yrkesläroanstalter-
na anskaffa sådan fortbildning som behövs i
länet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

Helsingfors den 16 februari 1990

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Anna-Liisa Kasurinen*

4.

L a g

om ändring av 2 och 3 §§ lagen om yrkesutbildningsstyrelsen och distriktsförvaltningen under den

I enlighet med riksdagens beslut ändras 2 § 2 mom. 1 punkten och 3 § 3 punkten lagen den 10 april 1987 om yrkesutbildningsstyrelsen och distriktsförvaltningen under den (488/87) som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Yrkesutbildningsförvaltningen skall
1) främja yrkesutbildningen samt leda och övervaka planeringen och verksamheten vid de yrkesläroanstalter *samt yrkeskurscentraler* som enligt gällande stadganden är underställda yrkesutbildningsförvaltningen,

Yrkesutbildningsförvaltningen skall
1) främja yrkesutbildningen samt leda och övervaka planeringen och verksamheten vid de yrkesläroanstalter som enligt gällande stadganden är underställda yrkesutbildningsförvaltningen,

3 §

Under yrkesutbildningsförvaltningen faller

3) yrkeskurscentralerna,

3) yrkesutbildningscentren för vuxna,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

5.

L a g

om ändring av lagen om finansiering av yrkesläroanstalter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 3 § juni 1983 om finansiering av yrkesläroanstalter (494/83) 10 d §, rubriken för 4 kap. samt 12 §, av dessa lagrum 10 d § sådan den lyder i lag av den 14 juli 1989 (674/89), 12 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 12 juli 1985 (624/85), samt *fogas* till lagen en ny 12 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 d §

Statsunderstöd för yrkesinriktad kursverksamhet

Till upprätthållaren av en specialyrkesläroanstalt betalas fullt statsunderstöd för sådana kostnader för kursverksamhet som avses i 12 § 1 mom.

Till upprätthållaren av en specialyrkesläroanstalt betalas i statsunderstöd *med vilket följande kostnader* för kursverksamhet *ersätts i sin helhet:*

1) lön till vuxenutbildningsavdelningens föreståndare eller motsvarande person samt

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

Statsandelar och -understöd för
annan yrkesutbildning

12 §

Statsandel och statsunderstöd för yrkesinriktad
kursverksamhet

För kursverksamhet som anordnas av kommunal och av privata läroanstalt som ger grundläggande yrkesutbildning utges statsandel och statsunderstöd som följer:

1) för kostnader för löner till kursavdelningsföreståndare eller motsvarande person samt arbetsgivarens socialskyddsavgifter och pensionsförsäkringspremier i fråga om dessa löner beviljas statsandel och statsunderstöd till 70 procent; och

2) för driftskostnader som föranleds av kurser kan statsunderstöd beviljas inom ramen för ett i statsförslaget upptaget anslag.

Såsom till statsunderstöd berättigade kostnader för kurser räknas de kostnader som anordnandet av kurserna medför för läroanstalten, varvid det beräknade beloppet av kostnaderna per kursdag eller -timme fastställts för olika typer av kurser på förhand av yrkesutbildningsstyrelsen på basen av de sannolika genomsnittliga kostnader den anser erforderliga.

Vad som i 1 mom. 2 punkten och i 2 mom. är stadgat om statsunderstöd för driftskostnader föranledda av fristående fortsättningskurser och kompletterande kurser som anordnas av specialyrkesläroanstalter. Statsunderstöd kan dock beviljas till högst samma belopp som det statsunderstöd läroanstalten kan erhålla enligt 11 §.

4 kap.

Statsfinansiering för annan yrkesutbildning

12 §

Statsandel och statsunderstöd för avlöning av
en föreståndare för en vuxenutbildningsavdelning

För kostnaderna för löner till vuxenutbildningsavdelningens föreståndare eller motsvarande person vid en kommunal eller privat läroanstalt som ger grundläggande yrkesutbildning samt arbetsgivarens socialskyddsavgifter och pensionsförsäkringspremier för dessa löner beviljas statsandel och statsunderstöd till 70 procent.

12 a §

Finansieringen av fortbildning

Länsstyrelsen kan inom ramen för ett anslag anvisats i statsbudgeten hos yrkesläroanstalterna anskaffa sådan fortbildning som behövs i länet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.